菩萨戒品释

题 解

《菩萨戒品释》由印度世亲菩萨弟子功德光造。他修习大小乘藏，及声闻十八部派一切宗义，极善巧毗奈耶。弟子约五千比丘，住世说约四百年。著作颇丰，如《菩萨地所分布施次第第九之上注释》、《菩萨地戒品释》、《毗奈耶根本经》及其自释、《毗奈耶行持一百零一羯磨法》等。

《菩萨戒品释》由那措译师及香智军二位译为藏文，存于论典经品“ཡི”函中。

本文将《瑜伽师地论 · 菩萨地戒品》中的重点词句加以解释，后宗喀巴大师着《菩萨戒品释》时多有引用，对研究学习《菩萨戒品》有很大帮助。

{D4045} ༄། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ ལེའུའི་འགྲེལ་པ་བཞུགས་སོ། ། [1]

[182a.3]༄། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ལེའུ་བཤད་པ།

[182a.3]སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །

[182a.3]ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡོན་ཏན་བཞི་དང་ལྡན་པ་དེ་ནི་དགེ་བར་རིག་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། དེ་ལས་བརྩམས་ཏེ། བདག་ལ་ཕན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྨོས་སོ། །

[182a.4]དེ་ལ་ཕན་པ་<(2)《པེ་》《སྣར་》-པ།>ཞེས་བྱ་བ་ནི་དགེ་བ་སྤྱོད་པའོ། །བདེ་བ་ནི་གནོད་པ་མེད་པའོ།།

[182a.4]སྙིང་བརྩེ་བ་<(3)《པེ་》《སྣར་》-བ།>ནི་འདི་ལྟར་ལ་ལ་སྤྱོད་པ་དགེ་བ་དང་གནོད་པ་མེད་པས་ཕ་རོལ་རྣམས་ལ་སྙིང་བརྩེ་བར་བྱེད་པ་ལྟ་བུའོ། །

[182a.4]དོན་ཅེས་བྱ་བ་ནི་དོན་དུ་གཉེར་བ་དང་དོན་དང་<(4)《པེ་》《སྣར་》-དོན་དང་།>ལྡན་པ་སྟེ། འདོད་པ་དང་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པ་གང་ཡིན་པའོ། །

菩萨戒品释

藏汉对照本简体

功德光[1]论师造

[梵语：Bodhisattvaśīlaparivartabhāṣya]

[藏译：byang chub sems dpa'i tshul khrims kyi le'u bshad pa/]

[汉译 :] 解说菩萨戒品[2]。

顶礼一切佛菩萨！

问:“云何所说‘具四功德自性尸罗[3]，应知即是妙善（净戒）’？”依彼而言，说“能利自（他）”等文。

其中“利益”谓善行。“安乐”谓无恼害。

“哀悯”，谓如以诸善及无恼害行哀悯对方。

“义利”谓希求义利及具有义利，凡所有欲求及无罪。

[182a.5]ཕན་པ་དང་བདེ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྤྱོད་པ་དགེ་བ་དང་། གནོད་པ་མེད་པ་<(5)《པེ་》《སྣར་》-པ།>ལ་གནས་པའོ། །

[182a.5]མི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྒྱལ་རིགས་ལ་སོགས་པ་སྟེ། དེ་དག་ཕལ་ཆེར་ལ་སངས་རྒྱས་འབྱུང་<(6)《པེ་》《སྣར་》བྱུང་།>བ་དང་། ཆོས་ལེགས་པར་གསུངས་པ་དང་། དགེ་འདུན་ལེགས་པར་སྒྲུབ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཤིན་ཆེར་ཕན་པ་དང་། བདེ་བར་འགྱུར་ལ།

[182a.6]དེ་དག་ཀྱང་བདག་ཉིད་ལ་ཕན་པ་དང་བདེ་བར་བྱས་ནས། འཇིག་རྟེན་ལ་སྙིང་བརྩེ་བ་<(1)《པེ་》《སྣར་》-བ།>སྟེ། དེ་དག་གཞན་དག་ལ་འདི་སྙམ་དུ་ཕན་པ་དང་བདེ་བ་དང་ལྡན་པར་གྱུར་ཀྱང་ཅི་མ་རུང་སྙམ་དུ་སེམས་སོ། །

[182a.6]གཞན་དག་ཀྱང་འདི་སྙམ་དུ་བདག་ཅག་<(2)《པེ་》《སྣར་》-ཅག>ཀྱང་དེ་<(3)《པེ་》《སྣར་》འདི།>ལྟར་གྱུར་ཀྱང་ཅི་མ་རུང་སྙམ་དུ་སེམས་ཏེ། དེ་ལྟ་<(4)《པེ་》《སྣར་》-ལྟ།>བས་ན་དོན་དང་ཕན་པ་དང་བདེ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བ་སྨོས་སོ། །

[182a.7]ལྷ་དང་མི་རྣམས་ཀྱི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དེ་དག་གི་དོན་རྟོགས་པར་བྱ་བ་དང་བསྒྲུབ་པར་<(5)《པེ་》《སྣར་》+བྱ།>མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བདག་ལ་ཕན་པ་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཚིག་རྣམས་ཀྱི་དོན་ནི་དེ་དག་ཡིན་ནོ། །

[182b.1]དེ་ཡང་ཁྱིམ་པ་དང་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་ཕྱོགས་ལ་ཅི་རིགས་པར་རིག་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ། ཁྱིམ་པའི་ཕྱོགས་ནི་དགེ་བསྙེན་གྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། དགེ་བསྙེན་མའི་ཚུལ་ཁྲིམས་སོ། །གཞན་ནི་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་ཕྱོགས་ལ་བརྟེན་པའོ། །

[182b.1]འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་བརྟེན་ཅིང་ཞེས་བྱ་བ་མན་ཆད། དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་བསྒྲུབ་<(6)《པེ་》《སྣར་》སྒྲུབ།>པ་དང་སྲུང་བ་དང་རྣམ་པར་འཕེལ་བར་བྱེད་པའི་ཞེས་བྱ་བ་ཡན་ཆད་ནི་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་གསུམ་ཆར་དང་། གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་བྱེད་དེ་ཅི་རིགས་པར་བྱའོ།།

“利益安乐故”谓住于善及无恼害行。

“人”谓刹帝力等，彼等中多数，由于佛陀出世、善说正法、善建立僧伽，当成极多利益、安乐。

彼等亦由利益、安乐自己后，而哀悯世间，彼等于他人作如是念：“（他们）具足利益安乐，复何妙哉！”

他人亦作是念：“我等亦得如是，亦何其妙哉！”是故，说“令得义利、利益、安乐故。”

“诸人天等”谓不能通达及成办彼等之义利故。彼等即是“能利自他”等诸文之义。

“依止在家出家二分，如应当知（，是名菩萨律仪戒）。”
在家分，谓近事男戒及近事女戒；其他依出家分[4]。

从所说“谓诸菩萨依戒住戒”以下，乃至“能引摄、护持、增长诸善法”以上，谓如其所应，由身语意三者或（身语）二者所作。

[182b.2]སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པ་བཅུ་གཅིག་ནི་མདོར་དོན་དུ་ན་སེམས་ཅན་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། ཐ་མལ་པར་གནས་པ་རྣམས་དང་། ཞུགས་པ་རྣམས་དང་། ཞེ་འགྲས་པ་རྣམས་སོ། །

[182b.3]དེ་ལ་ཐ་མལ་པ་གནས་པ་<(7)《པེ་》《སྣར་》-གནས་པ།>རྣམས་ལས་བརྩམས་ཏེ་རང་གི་དོན་བྱེད་པ་རྣམ་པ་བདུན་ཡོད་པ་ལ་ཕན་འདོགས་པ་ལན་དུ་ཕན་འདོགས་པར་འདོད་པ་རྣམས་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། ལུས་འཇིག་ཏུ་དོགས་པས་འཇིགས་པ་རྣམས་དང་། སྡུག་བསྔལ་ལ་གནས་པ་རྣམས་དང་། ཡོ་བྱད་མེད་པ་རྣམས་སོ། །

[182b.4]ཞུགས་པ་དག་ནི་བརྟེན་<(1)《པེ་》《སྣར་》རྟེན།>ཏེ་གནས་པ་རྣམས་དང་། ཆོས་མཐུན་པ་གཞན་རྣམས་དང་། ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་རྣམས་དང་ལོག་པར་ཞུགས་པ་རྣམས་སོ། །

[182b.5]ཞེ་འགྲས་པ་དག་ནི་ཐ་མ་རྣམས་སོ། །

[182b.5]དཔེར་ན་རྩྭའམ་མི་གཙང་བ་ལ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འདོད་པ་ལ་རྣམ་པ་གཉིས་ཡོད་དེ། དངོས་པོའི་འདོད་པ་རྣམས་དང་། ཉོན་མོངས་པའི་འདོད་པ་རྣམས་སོ། །

[182b.5]དེ་ལ་དངོས་པོའི་འདོད་པ་རྣམས་ནི་འདོད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཉོན་མོངས་པའི་འདོད་པ་རྣམས་ནི་འདོད་པའི་ཕྱིར་འདོད་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། འདིར་ནི་<(2)《པེ་》《སྣར་》-ནི།>དངོས་པོའི་འདོད་པ་རྣམས་ལ་བྱའོ། །

[182b.6]དེ་དག་ཀྱང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། འཁྲིག་པའི་དངོས་པོའི་འདོད་པ་རྣམས་དང་། དེ་མ་ཡིན་པའི་དངོས་པོའི་འདོད་པ་རྣམས་ཏེ། དེ་མ་ཡིན་པའི་དངོས་པོའི་འདོད་པ་རྣམས་ལ་ནི་དཔེར་ན་རྩྭ་ལ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ནོ། །དངོས་པོའི་འདོད་པ་རྣམས་ལ་ནི་དཔེར་ན་མི་གཙང་བ་ལ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ནོ།།

十一相饶益有情戒，略摄有三类有情：一、诸凡庸而住者；二、诸趣行者；三、诸嗔憎者。

其中，依诸凡庸而住者而言，有七相行自利益。诸施恩图报者，有三相：忧虑丧身而怖畏者、住忧苦者、乏资具者。

趣行者，谓依止而住者、其他如法者、正善行者、邪恶行者。

嗔憎者，谓诸下劣者。

所说“如（弃）草秽”者，谓欲有二相：诸事欲[5]、诸烦恼欲。

其中，诸事欲是所欲之事[6]故。诸烦恼欲，由欲求故说名为欲[7]。此处是指诸事欲。

彼等亦有二相：交合事欲、非彼之事欲。于诸非彼之事欲，譬如腐草。于诸（交合）事欲，譬如粪秽。

[182b.7]ཐ་ཆད་རྣམས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དངོས་པོ་བཞིན་དུ་རྣམ་པ་གཉིས་སོ། །མིའི་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་<(3)《སྣར་》བསྒྱུར།>འདོད་པ་རྣམས་ལ་མི་ལྟ་བ་ནི་ཚེ་འདི་ལའོ། །

[183a.1]མངོན་པར་དགའ་བ་མ་ཡིན་པ་ནི་མ་འོངས་པ་རྣམས་ལ་སྟེ། མ་འོངས་པ་ནི་ཚེ་ཕྱི་མ་ལ། མ་འོངས་པ་དག་ན་ཡང་བདུད་ཀྱི་གནས་སུ་གཏོགས་པའི་འདོད་པ་རྣམས་ལའོ། །

[183a.1]དེ་དག་གི་དོན་དུ་སྨོན་ལམ་བཏབ་ནས་ཚངས་པར་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པར་མི་བྱེད་པ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆེན་པོ་སྣ་ཚོགས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྨོས་སོ། །

[183a.2]ཁ་ཟས་ཀྱི་སྐྱུགས་པ་འདྲ་བར་ཡང་དག་པར་ཤེས་རབ་ཀྱིས་མཐོང་བ་<(4)《པེ་》《སྣར་》-བ།>སྟེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཁ་ཟས་ཀྱི་སྐྱུགས་པ་དང་འདོད་པ་གཉིས་སྔར་ཡོངས་སུ་སྤངས་པར་འདྲ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

[183a.3]སྡོམ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་གནས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སོ་སོར་ཐར་པའི་སྡོམ་པ་ལ་གནས་པར་སྟོན་ཏོ། དེ་ལྟར་ན་བསྡམས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཅན་<(1)《པེ་》《སྣར་》+ཡིན།>ནོ། །

[183a.3]དེ་ལ་ལེགས་པར་བསྡམས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཅན་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། བསྡམས་སུ་ཟིན་ཀྱང་རྒྱུ་རྣམ་པ་<(2)《པེ་》《སྣར་》-པ།>དྲུག་གིས་ལེགས་པར་བསྡམས་པ་མ་ཡིན་ཏེ།དེ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་འཛིན་པ་དང་། ཀུན་ནས་སློང་བ་དང་བཅས་པའི་ངག་ཡོངས་སུ་མ་དག་པ་དང་<(3)《པེ་》《སྣར་》-དང་།>བདག་ལ་ཁྱད་དུ་གསོད་པ་དང་།འཁོར་ཡོངས་སུ་མི་འཛིན་པ་དང་། ཉེས་པ་བྱུང་བ་ལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཆོས་བཞིན་དུ་ཕྱིར་འཆོས་པ་མེད་པ་དང་། ཆོ་ག་དང་<(4)《པེ་》《སྣར་》-དང་།>འཚོ་བ་ཡོངས་སུ་མ་དག་པའོ། །

所说“诸下劣”，如外物般有二相。人之一切欲中，最胜为转轮王之欲，于此诸欲不顾者，是（不顾）今生。

不喜乐者是于未来诸欲。未来是后世。于未来世天魔王宫所有诸妙欲。

问：“何故不愿求彼诸妙欲而修行梵行？”
答言“广大种种（恐畏稠林）”等文[8]。

所说“正慧审观，尚如变吐”[9]，食物变吐与欲尘二者同于先前已遍断除故。

所说“住律仪戒”，说明住于别解脱律仪。若如是，则是已护戒者。

问：“云何彼是已善护戒者？”
虽已防护，然以六种因非善加防护：
一、唯以少许，便生喜足。
二、具等起[10]之语，未全清净。
三、自行轻蔑。
四、不摄眷属。
五、于已生罪过，不完全如法悔改。
六、未能清净轨则、正命。

[183a.5]དེ་ལ་རྒྱུ་གཉིས་ཀྱིས་ན་དེ་ཙམ་གྱིས་<(5)《པེ་》《སྣར་》གྱི>ཆོག་པར་འཛིན་པར་འགྱུར་ཏེ།ངག་དང་ལུས་གཉིས་བསྡམས་པ་ཡོད་དུ་ཟིན་ཀྱང་དུས་གསུམ་གྱིས་འདོད་པ་རྣམས་ལ་སེམས་མ་བསྡམས་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་བསྡམས་སུ་ཟིན་ཀྱང་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་གནས་ནས་ཏིང་ངེ་འཛིན་སྒྲུབ་མི་འདོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་རྒྱུ་གཉིས་ཀྱིས་དེ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ། །

[183a.6]ཀུན་ནས་སློང་བ་དང་བཅས་པའི་ངག་ཡོངས་སུ་མ་དག་པ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ངག་ཀུན་ནས་སློང་བ་ནི་རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པ་དག་ཡིན་ཏེ། བརྟགས་ཤིང་དཔྱད་ནས་ཚིག་ཏུ་སྨྲ་བའོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

[183a.6]ངག་རྣམ་པར་དག་པ་གང་ཡིན་<(6)《པེ་》《སྣར་》-ཡིན།>ཞེ་ན། བརྫུན་དུ་སྨྲ་བ་ལ་སོགས་པ་ངག་གི་ཉེས་པའི་གཉེན་པོ་བདེན་པ་ལ་སོགས་པའི་ངག་གི་ལས་ཡོངས་སུ་དག་པ་སྟེ། དེ་མེད་པས་ན་ངག་བསྡམས་སུ་ཟིན་ཀྱང་ལེགས་པར་བསྡམས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

[183a.7]རྟོག་<(7)《པེ་》《སྣར་》རྟོགས།>པ་རྣམ་པར་དག་པ་གང་ཞེ་ན། འདོད་པའི་རྟོག་པ་ལ་སོགས་པའི་གཉེན་པོ་མི་སྡུག་པ་ལ་སོགས་པའི་རྟོག་<(8)《པེ་》《སྣར་》རྟོགས།>པ་དེ་ནི་རྣམ་པར་དག་པ་སྟེ། དེ་མེད་པས་ན་<(9)《པེ་》《སྣར་》-ན།>རྟོག་པ་ཡོངས་སུ་དག་པའོ། །

[183b.1]བདག་ལ་ཁྱད་དུ་གསོད་པ་ལས་ནི་བརྟུན་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་བསླབ་པའི་གཞི་རྣམས་ལ་<(10)《པེ་》《སྣར་》-ལ།>ལེགས་པར་ནན་ཏན་མི་བྱེད་དེ། དེའི་གཉེན་པོ་བདག་ལ་ཁྱད་དུ་མི་གསོད་པ་ལས་ནི་ས་ཆེན་པོ་ལ་ཞུགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསླབ་པའི་གཞི་དཀའ་བ་ཐོབ་པས་སེམས་ཞུམ་པ་མེད་དོ<(1)《པེ་》《སྣར་》དེ།>། །བརྟུན་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ནན་ཏན་བྱེད་དོ། །

[183b.2]འཁོར་ཡོངས་སུ་མི་འཛིན་ཞེས་བྱ་བ་ལ་འདིར་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་འཁོར་ནི་བཟོད་པ་སྟེ།དེ་མེད་ན་བསྡམས་སུ་ཟིན་ཀྱང་ལེགས་པར་བསྡམས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཉེས་པའི་གནས་རྒྱང་མ་བསྲིངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

其中，以二因当成唯以少许便生喜足：
一、虽已防护身语二者，然未于三世诸欲，未护心故；
二、虽已护心，然不求住戒后更修三摩地故，若如是，以此二因，唯以少许，执为满足。

问：“云何具等起之语，未全清净？”
语发起者，是寻伺，以说“寻伺已而言语”故。

问：“云何语净？”
妄语等语过之对治法—实语等语业，普皆清净，由无彼故，虽防护语，然未善护。

问：“云何清净寻思？”
贪欲寻思等对治法—不净等寻思[11]则是清净，由无彼（恶寻思）故，清净寻思。

自行轻蔑，不令于诸学处以精进善加殷重。其对治法，不自行轻蔑，不因获得大地菩萨难行学处而心存怯弱，以精进而能殷重。

所说“不摄眷属”，此处谓尸罗眷属—安忍。若无彼，虽已防护，然非善护，未远离罪恶之处故。

[183b.3]ཉེས་པ་<(2)《པེ་》《སྣར་》པའི|>བྱུང་བ་ལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཆོས་བཞིན་དུ་ཕྱིར་འཆོས་པ་མེད་པ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། སྔ་ནས་བྱ་བ་དང་ལྷན་ཅིག་རྗེས་སུ་སྤྱོད་<(3)《པེ་》《སྣར་》དཔྱོད|>པའི་བག་ཡོད་པ་དང་། སྔོན་གྱི་མཐའ་དང་ལྡན་པ་དང་། ཕྱི་མའི་མཐའ་དང་ལྡན་པ་དང་། དབུས་ཀྱི་མཐའ་དང་ལྡན་པའི་བག་ཡོད་པ་དང་མི་ལྡན་པའི་ཕྱིར་བསྡམས་སུ་ཟིན་ཀྱང་ལེགས་པར་བསྡམས་པ་མ་ཡིན་ནོ།།

[183b.4]ཚོ་ག་དང་འཚོ་བ་མ་དག་པ་ནི་རྣམ་པ་ལྔ་ལྔ་པོ་དག་གི་<(4)《པེ་》《སྣར་》གིས|>རྣམ་པ་རིལ་གྱིས་མེད་པའི་ཕྱིར་དེ་གཉིས་<(5)《པེ་》《སྣར་》གཉི་ག|>བསྡམས་སུ་ཟིན་ཀྱང་ལེགས་པར་བསྡམས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

[183b.5]ལུས་ལ་ལྟ་བ་དང་། ལོངས་སྤྱོད་ལ་ལྟ་བ་ནི་སྦྱིན་པའི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཡིན་ཏེ།དེའི་ཆུང་དུ་ཡང་དང་ཡང་<(6)《པེ་》《སྣར་》-ཡང་|>དུ་ལེན་པར་མི་བྱེད་པ་ནི་སྦྱིན་པའི་ཉེར་གནས་ཡིན་ཏེ།ཉེར་གནས་ནི་རྒྱུའི་དོན་ཏོ། །

[183b.5]སློང་བ་ལ་ལྟ་བ་ནི་སྦྱིན་པ་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ།གཞན་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་བརྗོད་པར་བྱའོ། །

[183b.6]ཕན་ཡོན་མཐོང་བ་ནི་བདེ་<(7)《པེ་》《སྣར་》དགེ|>བའི་རྒྱུ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ། །ཕན་ཡོན་མཐོང་བ་ནི་ཤེས་རབ་ཉིད་དོ། །

[183b.6]གནས་ལྔ་དག་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ཡང་<(8)《པེ་》《སྣར་》-ཤེས་པ་ཡང་|>ཤེས་རབ་ཉིད་དོ། །

[183b.7]གྲོགས་སུ་འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་དོན་<(9)《པེ་》《སྣར་》+གྱི་མདོ་ནི|>ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་བྱ་བའི་གྲོགས་སོ། །

[183b.7]དེ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་བྱ་བའི་གྲོགས་ནི་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ།མ་ཐོབ་པ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་དོན་དང་། འཕེལ་བར་བྱ་བའི་དོན་དང་།ལོངས་སྤྱོད་རྣམས་བསྲུང་བའི་དོན་དང་། ཡོན་གནས་སུ་གྱུར་པ་ལ་དབུལ་བའི་དོན་ཏོ། །

问：“云何于已生罪过，不完全如法悔改？”
由于不具有先时所作不放逸行、俱时随行不放逸行、前际不放逸行、后际不放逸行、中际不放逸行[12]故，虽已防护，然非善护。

未能清净轨则、正命，完全各无五种清净行相故[13]。彼二者虽已防护，然未善护。

顾恋身、顾恋受用，是布施之逆品，少生顾恋，亦不忍受[14]，是布施渐次。渐次者，因义。

顾恋求者，是成办布施，于他亦当如是诠说。

见利益[15]者，谓以寻求乐因[16]为相之智慧因。见利益，即是智慧。

如实了知五处[17]，亦即智慧。

诸皆为助伴之义，谓财物事业之助伴[18]。

其中，财物事业之助伴有四：为未得者令获得之义利、为令增长之义利、为守护诸财物之义利、为供养福田之义利。

[184a.1]སེམས་ཅན་གྱི་བྱ་བ་སྒྲུབ་པ་ནི་རྣམ་པ་གཅིག་པུར་ཟད་དེ། བྱེ་བ་ལས་བསྡུམ་<(1)《པེ་》《སྣར་》སྡུམ།>པ་པོ་ནའོ།

[184a.1]དེ་ལ་བྱ་བ་སེམས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འདི་ཇི་ལྟར་བྱ་སྙོམ་<(2)《པེ་》《སྣར་》སྙམ།>པའོ།

[184a.1]བྱ་བ་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ནི་འདི་བྱའོ་ཞེའམ། འདི་མི་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བའོ།

[184a.1]ལམ་དུ་འགྲོ་ཞིང་འོང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འགྲོ་བར་བྱ་བ་དང་དེ་བཞིན་དུ་ཕྱིར་འོང་བ་ལ་སོགས་པའོ།།

[184a.2]ཡང་དག་པའི་ལས་ཀྱི་མཐའ་ལ་སྦྱོར་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གྲུའི་ལས་ཀྱི་མཐའ་དང་། ཞིང་ལས་ལ་སོགས་པའི་ལས་ཀྱི་མཐའ་ལ་སྦྱོར་བ་སྟེ། རྣམ་པ་གསུམ་པོ་འདི་དག་ཀྱང་ལོངས་སྤྱོད་རྣམས་མ་ཐོབ་པ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དང་། ཐོབ་པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་བསྲུང་བའི་ཕྱིར་རོ།།

[184a.3]ཡང་ན་གྲོགས་སུ་འགྲོ་བ་དང་པོ་གཉིས་ནི་མ་ཐོབ་པ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ལས་ཀྱི་མཐའ་ལ་སྦྱོར་བ་ལོངས་སྤྱོད་རྣམས་སྤེལ་བ་དང་<(3)《པེ་》《སྣར་》བསྲུང་།>སྲུང་བ་ནི་རང་གི་<(4)《ཅོ་》གིས།>སྒྲས་བསྟན་ཏོ། །འཕེལ་ཟིན་པ་ལ་ནི་ཡོན་གནས་ལ་དབུལ་བའི་ཕྱིར་དང་<(5)《པེ་》《སྣར་》-དང་།>དགའ་སྟོན་དང་བསོད་ནམས་བྱ་བ་ལ་གྲོགས་སུ་འགྲོའོ།

[184a.4]སྡུག་བསྔལ་བ་<(6)《པེ་》《སྣར་》-བ།>རྣམས་ཀྱི་གྲོགས་སུ་<(7)《པེ་》《སྣར་》ཀྱི།>དོན་གྱི་མདོ་ནི་སྡུག་བསྔལ་བ་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ལུས་ཀྱི་ལས་དང་སེམས་ཀྱིའོ།

[184a.4]ལུས་ཀྱི་ཡང་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། ནད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་དང་། དབང་པོ་མ་ཚང་བའི་སྡུག་བསྔལ་དང་། ཡན་ལག་མ་ཚང་བའི་སྡུག་བསྔལ་བའོ། །ཡིད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་བ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། སྒྲིབ་པའི་སྡུག་བསྔལ་དང་རྟོག་པའི་སྡུག་བསྔལ་བའོ།

成办有情事业者，谓一种而已，唯是从乖离中令和合。

其中，“思量事业”者，谓思量：“此如何作”。

决择事业者，谓言：“此可作”或“此不可作”。

“或于道路若往若来”者，谓前往及如是回来等。

“或于无倒事业加边际加行”者，谓行船事业边际、务农等事业边际加行，此等三种[19]亦是未得诸财物者令获得故，并且守护诸已得者故。

或者，初二种助伴[20]，是未得者能令获得故。事业边际加行者，谓增长诸财物。守护者，谓以自名宣说。于已增长，为供福田故，及于喜筵、修福业，皆为助伴！

于诸救苦，作其助伴，要义为二种苦：身苦、心苦。

身苦复有三种：病苦、根不具苦、缺支苦。心苦有二种：盖障苦、寻思苦。

[184a.5]གསུམ་པ་ནི་ངལ་བ་ལས་གྱུར་པའི་སྡུག་བསྔལ་བ་སྟེ། དེར་གྲོགས་སུ་འགྲོ་བའོ། །

[184a.5]ཚིག་འབྲུ་འབྱོར་པ་རྣམས་དང་། འབྲེལ་བ་རྣམས་དང་། རྗེས་སུ་མཐུན་པ་རྣམས་དང་། རྗེས་སུ་འཕྲོད་པ་རྣམས་དང་།<(8)《པེ་》《སྣར་》-རྗེས་སུ་འཕྲོད་པ་རྣམས་དང་།>ཐབས་དང་ལྡན་པ་རྣམས་དང་། འཚམ་པ་རྣམས་དང་། མཐུན་པ་རྣམས་དང་། འགྲུས་སྐྱོང་གི་ཡན་ལག་གི་ཚོགས་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་སྟོན་ཏོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལ་ཚིག་འདི་<(9)《པེ་》《སྣར་》-འདི།>དག་གིས་<(10)《པེ་》《སྣར་》གི།>དྲི་བ་རྣམ་པ་གསུམ་གྱི་ལན་ཡོན་ཏན་བརྒྱད་དང་ལྡན་པ་བསྟན་ཏོ།

[184a.6]དོན་དང་མཚམས་སྦྱོར་<(1)《པེ་》《སྣར་》སྦྱར།>བའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་མི་ཤེས་ཏེ་འདྲི་བ་ལ་ནི་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་དོན་དང་། མཚམས་སྦྱོར་བའི་ཚིག་གིས་བསྟན་<(2)《པེ་》《སྣར་》སྟོན།>ཏོ། །

[184a.7]ཆོས་ཉིད་དང་སྔ་ཕྱིའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་འགལ་བ་འདྲི་བ་ལ་ནི་ཆོས་ཉིད་<(3)《པེ་》《སྣར་》-ཉིད།>དང་མཐུན་པ་དང་དགོངས་པ་བརྗོད་པའི་ཚིག་གིས་བསྟན་<(4)《པེ་》《སྣར་》སྟོན།>ཏོ། །

[184a.7]འདྲི་བ་གཉིས་ཀ་ལ་ནི་བརྡ་ཕྲད་དུ་རུང་བ་དང་། འདུལ་བ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བསྟན་པས་སྟོན་ཏོ<(5)《པེ་》《སྣར་》ཏེ།>། །

[184b.1]རྟོགས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་གདམས་ངག་འདྲི་བ་ལ་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་ཡོན་ཏན་སྒྲུབ་པ་དང་མཐུན་པས་སྟོན་ཏོ། །

[184b.1]འགྲུས་སྐྱོང་ནི་འཕགས་པའི་ལམ་གྱི་ཡན་ལག་གི་ཚོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འགྲུས་སྐྱོང་ནི་རྟག་པ་པ་དང་གྲིམ་པར་སྐྱོང་བ་སྟེ། རྒྱུན་དུ་གུས་པར་ཟག་པ་རྣམས་ལས་སེམས་བསྲུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

第三是疲乏苦，作其助伴。

“以相应文句、助伴、随顺、清亮、有用、相称、应顺、常委分资粮而为说法”，其中，以此等文句说明三种问之答有八功德。

于依义与连续增上不知而问者，以无倒义、连续之文句宣说。

于依法性与前后而问相违者，以随顺法性、诠说密意之文句宣说。

于俱问者，以可会解、如实开示调伏而宣说。

于依证增上而问教授者，以随顺引发世间功德而宣说。

“常委”，是圣道支分资粮故。“常委”即是恒常、励力守护，以从诸漏恒常殷重守护心故。

[184b.2]ཡང་ན་འབྱོར་པ་ནི་འབྲེལ་པས་བཤད་དེ། སྔ་ཕྱི་མ་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྗེས་སུ་མཐུན་པ་ནི་རྗེས་སུ་འཕྲོད་པས་བཤད་དེ། ཆོས་ཉིད་དང་མི་མཐུན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཐབས་དང་ལྡན་པ་ནི་འཚམ་པས་བཤད་དེ། འདུལ་བ་དང་འཚམ་པར་སྟོན་པའི་ཕྱིར་རོ། །མཐུན་པ་ནི་འགྲུས་སྐྱོང་གི་ཚོགས་ཀྱིས་བཤད་དེ། ཚངས་པར་སྤྱོད་པ་དང་མཐུན་པའི་ཕྱིར་ཏེ།

[184b.3]དཔེར་ན་གསུང་གི་ཡན་ལག་ལྔ་བསྟན་པ་ལ་སྔ་མ་ཕྱི་མས་བསྟན་ཏེ། ཟབ་པ་འབྲུག་སྒྲས་བཤད་པ་དང་། སྙན་ཅིང་འཇེབས་པ་རྣམ་པར་སྙན་པས་བཤད་པ་དང་། ཡིད་དུ་འོང་བ་དགའ་བར་བྱེད་པས་བཤད་པ་དང་། རྣམ་པར་རིག་པར་བྱ་བ་རྣམ་པར་གསལ་བས་བཤད་པ་དང་། མཉན་པར་འོས་པ་མི་མཐུན་པ་མེད་པས་བཤད་པ་བཞིན་ནོ། །

[184b.4]ཚིག་བཞི་པོ་ཚིག་ཕྱི་མས་བཤད་པ་དང་བཅས་པ་འདི་དག་གིས་ནི་དྲི་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡོན་ཏན་བཞི་དང་ལྡན་པའི་ལན་གདབ་པར་བསྟན་པར་<(6)《པེ་》《སྣར་》-བསྟན་པར།>འགྱུར་ཏེ།སྔ་ཕྱི་མི་འགལ་བ་དང་། ཆོས་ཉིད་དང་མི་འགལ་བ་དང་། འདུལ་བ་དང་མི་འགལ་བ་དང་། དོན་གྱི་མཆོག་དང་འབྲེལ་བའོ། །

[184b.5]ལུང་ལས་ནི་ཡོན་ཏན་བརྒྱད་དང་ལྡན་པའི་ལན་གདབ་པར་<(1)《པེ་》《སྣར་》པ།>ནི་ཚིག་བརྒྱད་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བསྟན་ཏོ་ཞེས་འབྱུང་སྟེ། ཡོན་ཏན་བརྒྱད་ནི་དོན་ལ་སྦྱོར་བས་འབྱུང་བ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལ་གྲགས་པའི་ཚིག་འབྲུ་དང་འབྲེལ་པ་དང་། རྒོལ་བ་དང་འགལ་བ་དང་མཐུན་པ་དང་། ཟབ་མོའི་ཚིག་ངེས་པའི་དོན་དང་ཉན་པ་ལ་ཕན་གདགས་པའི་ཚིག་འབྲུ་རྣམ་པར་མི་གཡེང་བའི་གཞིའི་གནས་དང་། འདུལ་བའི་བསམ་པ་དང་མོས་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་དང་། ལུང་ཉོད་པ་དང་།ཁ་ཏོན་དང་། འཛིན་པ་དང་། སེམས་པ་དང་། སྒོམ་པ་མི་གཏོང་བ་དང་། སྒྲ་ཅི་<(2)《པེ་》《སྣར་》ཇི།>བཞིན་དུ་མངོན་པར་ཞེན་པ་མེད་པར་སྟོན་པའོ། །

[185a.1]བྱ་བ་རྣམས་ལ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་སྡུག་བསྔལ་བ་རྣམས་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་བརྗོད་པར་བྱའོ། །

又相应者，以助伴训释，前后非无系属故。随顺者，以清亮训释，无不顺法性故。有用者，以相称训释，称调伏而说法故。应顺者，以常委资粮训释，顺梵行故。

譬如明佛语五支，以后明前，甚深以雷声训释、和雅以悦耳训释、可意以欢喜训释、了解以显了训释、应闻以无不随顺训释。

四文句及由后面文句作释，由此等显示，于一切问，具足四种功德而答，谓：前后无违、不违法性、不违调伏、与殊胜义而相系属。

言教中说：“以八文句，显示具足八种功德之答。”
八种功德者：以合乎义利而发生；与世间共称文句系属；随顺敌者违者；决定甚深文句之义；饶益听者之文句不散乱之所依处；随调伏之意乐胜解如实最极抉择；不舍受持、读诵、思惟、修习言教；不如言耽着而说。

如于事业，于诸苦者，亦当如是诠说。

[185a.1]འཇིགས་པ་རྣམས་ཀྱི་དོན་གྱི་མདོ་ནི་འཇིགས་པ་དྲུག་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། མདོར་བསྡུ་ན་ཐང་ལ་གནས་པའི་དུད་འགྲོའི་འཇིགས་པ་དང་། ཆུའི་འཇིགས་པ་དང་། ཆུ་ན་གནས་པའི་དུད་འགྲོའི་འཇིགས་པ་དང་། མིའི་འཇིགས་པ་དང་།ལུས་དང་ངག་དང་། ཡིད་ཀྱིས་སྤྱོད་པའི་གནས་གསུམ་དང་། མི་མ་ཡིན་པ་ལས་གྱུར་པ་ལས་རྣམ་པ་གཉིས་སོ།།

[185a.2]དེ་ལ་མིའི་འཇིགས་པ་ནི་ཐུན་མོང་དང་།ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་<(3)《པེ་》《སྣར་》གི།>རྣམ་པ་བཞིའོ།།

[185a.3]ཐུན་མོང་བ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ཚར་གཅད་པ་དང་། ཕན་གདགས་པའི་ལས་ཐམས་ཅད་ལ་མཐུ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་པོ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཐུན་མོང་དུ་དེས་འཇིགས་པ་དང་།ནོར་བདོག་པ་ཐམས་ཅད་ཆོམ་རྐུན་གྱིས་འཇིགས་པ་ཐུན་མོང་བའོ།།

[185a.3]གནོད་པའི་རྒྱུའི་འཇིགས་པ་ཕྱིར་<(4)《པེ་》《སྣར་》-ཕྱིར།>རྐོལ་བ་རྣམས་དང་། ཕ་རོལ་པོ་དག་དང་། མཐུ་མེད་པ་དག་དང་། མཐུ་ཡོད་པ་དག་དང་། རྗེ་བོ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ལས་བྱུང་བ་ནི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའོ།།

[185a.4]མི་མ་ཡིན་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ།རིག་སྔགས་ཀྱིས་བསླང་བ་རྣམས་དང་། དེ་མ་ཡིན་པས་བསླང་བ་རྣམས་སོ།།

[185a.4]མྱ་ངན་སེལ་བའི་མྱ་ངན་གྱི་<(1)《པེ་》《སྣར་》གྱིས།>བསྡུས་པའི་དོན་ནི་མདོར་<(2)《པེ་》《སྣར་》-ནི་མདོར།>བསྡུ་ན་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ།གཉེན་བཤེས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ལས་གྱུར་པ་དང་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ལས་གྱུར་པའོ<(3)《པེ་》《སྣར་》-ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ལས་གྱུར་པའོ།>།།

诸怖畏之要义，说有六种怖畏，概而言之：陆居旁生怖畏、水怖畏、水居旁生怖畏、人中怖畏、身语意所领纳三处[21]、非人所致二类。

其中，人中怖畏，以共不共差别，分有四类。

共复有二：有权势作一切治罚、饶益事业之王，由彼令一切有情共同怖畏；盗贼令一切拥有财物者共同怖畏。

恼害因之怖畏，从诸敌者、对方、无势力者、有势力者、不共家主所生，是不共（怖畏）。

非人有二类：明咒所起、非彼所起。

开解忧恼之忧恼所摄之义，略摄有二：亲属之苦所致、财宝之苦所致。

[185a.5]དེ་ལ་གཉེན་བཤེས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ནི་རྣམ་པ་ལྔ་སྟེ། གཉེན་བཤེས་རྒུད་པ་ལས་གྱུར་པ་དང་། སྐྱེད་པའི་རྒྱུར་གྱུར་པའི་གཉེན་ཕ་མ་རྣམས་དང་།ཡོངས་སུ་བཟུང་<(4)《པེ་》《སྣར་》གཟུང་།>བ་དང་། འབྲས་བུ་བུ་དང་<(5)《པེ་》《སྣར་》-བུ་དང་།>ཆུང་མ་རྣམས་དང་ངག་ཉན་པའི་བྲན་<(6)《པེ་》《སྣར་》+པོ།>དང་། བྲན་མོ་ལ་སོགས་པ་དང་། ཕན་འདོགས་པ་དང་བྱམས་པའི་གཉེན་མཛའ་བོ་དང་། གྲོགས་པོ་རྣམས་དང་ཕན་པ་སྟོན་པའི་གཉེན་སློབ་དཔོན་ལ་སོགས་པའོ། །

[185a.7]ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་<(7)《པེ་》《སྣར་》ཀྱིས།>སྡུག་བསྔལ་གྱི་མདོ་ནི་ལོངས་སྤྱོད་<(8)《པེ་》《སྣར་》+པ། >ལས་གྱུར་པའི་སྡུག་བསྔལ་གང་ཡིན་པ་དེའི་བྱེ་བྲག་ལས་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་བྱེ་བྲག་ཏུ་འགྱུར་རོ།།

[185a.7]ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ།འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་རྣམས་དང་། ཁ་ཅིག་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་རྣམས་སོ། །

[185b.1]ཐམས་ཅད་དང་ཐུན་མོང་བ་ནི་མིའི་ཆོམ་རྐུན་རྣམས་དང་མེ་དང་ཆུའོ། །ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། བདག་གིས་ཚུལ་མ་ཡིན་པ་དང་། གཞན་ལས་གྱུར་པའོ། །

[185b.1]བདག་གིས་ཚུལ་མ་ཡིན་པ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ལོངས་སྤྱོད་སྲུང་བ་དང་། སྒྲུབ་པའོ། །

[185b.2]གཞན་ལས་གྱུར་པ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། བགོ་སྐལ་ལ་སྤྱོད་པ་རྣམས་དང་། རང་གི་ཁྱིམ་ནས་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ཅན་རྣམས་སོ། །

[185b.2]ཡོ་བྱད་ཉེ་བར་སྒྲུབ་པའི་དོན་གྱི་མདོ་ནི་སྔ་མ་བཞིན་ནོ། །

[185b.2]ཡང་དག་པའི་གནས་སྦྱིན་པའི་དོན་གྱི་མདོ་ནི་བསམ་པ་གང་གིས་ཡོངས་སུ་སྡུད་པ་དང་། སྦྱོར་བ་གང་གིས་ཡོངས་སུ་སྡུད་པའོ། །

其中，亲属之苦有五：一、亲属衰败所致；二、成为能生因之亲—父母；三、摄受及果脉妻子、使命奴婢等；四、有恩、慈爱之亲—宗长、朋友；五、开导利益之亲—轨范师等。[22]

财宝苦之要义者，谓凡由财宝所致之苦，从其差别，而当财宝之苦差别。

财宝苦因有二：一切世间共同诸苦因；一类不共。

一切共者，谓人中盗贼及水火。不共者，有二：由自未善、因他令失。

由自未善亦有二：未善守护财宝、未善招集（置办）财宝。

因他令失亦有二：（他人）受用（所应得享）份额、自家室所起忧苦。[23]

置办资具之要义如前。

施正依止处之要义：以何意乐摄受、以何加行摄受。

[185b.3]དེ་ལ་བསམ་པ་གང་གིས་ཡོངས་སུ་སྡུད་ཅེ་ན། ཟང་ཟིང་མེད་པའི་སེམས་ཀྱིས་སོ། །སྦྱོར་བ་གང་གིས་ཡོངས་སུ་སྡུད་ཅེ་ན། ཆོས་དང་ཟང་ཟིང་གཉིས་ཀྱིས་སོ། །

[185b.3]དེ་ལ་<(1)《པེ་》《སྣར་》-ཟང་ཟིང་གཉིས་ཀྱིས་སོ། །དེ་ལ། >ཟང་ཟིང་གིས་ཡོངས་སུ་བསྡུ་བ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ཕ་རོལ་ལས་བཙལ་བ་དང་། བདག་གི་ཡོ་བྱད་ཐུན་མོང་དུ་བྱེད་པའོ། །ཆོས་ཀྱིས་<(2)《སྣར་》ཀྱི། >ཡོངས་སུ་བསྡུ་བ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། གདམས་ངག་སྦྱིན་པ་དང་། རྗེས་སུ་བསྟན་པའོ<(3)《པེ་》《སྣར་》པས་སོ། >། །

[185b.4]གཞན་གྱི་སེམས་དང་རྗེས་སུ་<(4)《པེ་》《སྣར་》-རྗེས་སུ། >མཐུན་པར་བྱེད་པའི་དོན་གྱི་མདོ་ལས་<(5)《པེ་》《སྣར་》ལ། >སེམས་དང་མཐུན་པར་བྱེད་པ་ནི་རྒྱས་པ་དང་རབ་ཏུ་དབྱེ་བའོ། །

[185b.5]དེ་ལ་དོན་གྱི་མདོ་ལས་<(6)《པེ་》《སྣར་》-ལས། >ནི་བསམ་པ་དང་། རང་<(7)《སྣར་》+དེ། >བཞིན་ཡོངས་སུ་ཤེས་ནས་སེམས་ཅན་གང་དག་གིས་<(8)《པེ་》《སྣར་》-གིས། >ཇི་ལྟར་ལྷན་ཅིག་གནས་པར་བྱ་བ་དེ་ལྟར་དེ་དག་དང་གནས་སོ། །སེམས་ཅན་གང་དག་ལ་ཇི་ལྟར་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་དེ་ལྟར་དེ་དག་ལ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལ།

[185b.6]བསམ་པ་ནི་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་རྐྱེན་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་སེམས་སོ། །རང་བཞིན་ནི་ཚེ་སྔ་མའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་དོ། །

[185b.6]ཡང་ན་བསམ་པ་ནི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་<(9)《པེ་》《སྣར་》ཀྱིས། >སེམས་ཅན་སོ་སོའི་རང་བཞིན་ཐ་དད་པའོ། །རང་བཞིན་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སེམས་འཇུག་པ་ཐུན་མོང་བ་སྟེ། བསམ་པ་དང་<(10)《པེ་》《སྣར་》-དང་། >རང་བཞིན་ཤེས་ནས་ལྷན་ཅིག་འགྲོགས་པར་བྱ་ཞིང་། བསམ་པ་དང་རང་བཞིན་ཤེས་ནས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བསྒྲུབ་པར་བྱའོ<(11)《པེ་》《སྣར་》སྒྲུབ་པའོ། >། །

其中，问：以何意乐摄受？以无染心；以何加行摄受？以财及法摄受。

其中，以财摄受有二：从他寻求、共享自己资具。
以法摄受亦有二：施与教授、施与教诫。

随他心转之要义中，随顺其心，有广释及分类。

其中，要义说：“知体性[24]已，随诸有情所应共住，即应如是与其共住。随诸有情所应同行，即应如是与彼同行。”

意乐谓现在缘所生心；自性谓前世因所生体性。

或者，意乐谓诸有情各自之各异自性；自性，谓一切有情共同心转，知意乐、自性后，当共助伴；知意乐、自性后，当于诸有情同行。

[185b.7]དེ་ལ་བསམ་པ་ཤེས་ནས་གནས་པ་དང་། སྒྲུབ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་སེམས་ཅན་གང་གིས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་གཞུང་བརྩམས་སོ། །

[186a.1]གཞུང་གི་དོན་གྱི་མདོ་ནི། ཕན་མིན་བསླབ་པ་མ་གཏོགས་པར། །གང་གིས་ཕ་རོལ་སྡུག་བསྔལ་བ།། དེ་དང་གཞན་དང་བདག་ལ་ཡང་། དངོས་པོ་དེ་ནི་དེ་མི་སྤྱོད། །ཅེས་བྱའོ། །

[186a.1]སེམས་ཅན་གང་དག་ལ་ཇི་ལྟར་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་<(1)《པེ་》《སྣར་》པ། >ཞེས་བྱ་བ་དེ་ནས་བཟུང་སྟེ། གཞན་ཁྲོ་བའི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པས་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་ལ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་གཞུང་ནི་རང་བཞིན་ཤེས་ནས་སེམས་ཅན་གང་དག་དང་ཇི་ལྟར་ལྷན་ཅིག་གནས་པར་བྱ་བ་དང་སེམས་ཅན་གང་དག་ལ་ཇི་ལྟར་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ཏེ། གཞུང་འདིའི་དོན་གྱི་མདོ་ནི་ཡིད་ཀྱི་ལས་བསྒྲུབ་<(2)《པེ་》《སྣར་》སྒྲུབ། >པ་དང་། ངག་གི་ལས་བསྒྲུབ་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་ལས་བསྒྲུབ་<(3)《པེ་》《སྣར་》སྒྲུབ། >པའོ། །

[186a.3]དེ་ལ་ཡིད་ཀྱི་ལས་སྒྲུབ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་ཁྲོ་བའི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པས་ཀུན་ནས་<(4)《པེ་》ཀུན་ནས། 《སྣར་》-དཀྲིས་པས་ཀུན་ནས། >དཀྲིས་པ་ལ་ཞེས་བྱ་བ་ནས། བདག་ཉིད་མཐོང་<(5)《པེ་》《སྣར་》མཐོ། >བར་མི་སྟོན་ཏོ་ཞེས་བྱ་བའི་བར་དུ་སྨོས་སོ། །

[186a.4]ཡིད་ཀྱི་ལས་བསྒྲུབ་<(6)《སྣར་》སྒྲུབ། >པ་ཡང་གཉི་ག་དང་ཅི་རིགས་པར་སྦྱར་བར་བྱ་སྟེ། ཇི་ལྟར་བྱ་ཞེ་ན། ཁྲོ་བའི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་ཞེས་བྱ་བ་སེམས་སྒྲུབ་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱིས་འདུལ་བ་དེ་ལ་རང་གི་སེམས་སྒྲུབ་ཅིང་འཁྲུག་ཀྱང་མི་འཁྲུག་ལ་<(7)《པེ་》《སྣར་》པ། >སྨྲ་ཡང་འབེབས་པར་བྱེད་དེ། དེ་བཞིན་དུ་གཞན་ལ་ཡང་ཅི་རིགས་པར་སྦྱར་རོ། །

[186a.5]ལུས་ཀྱི་ལས་སྒྲུབ་པ་ལས་བརྩམས་ཏེ་གཞན་དག་ལ་<(8)《སྣར་》+ཡང་། >མི་རྟེན་<(9)《པེ་》《སྣར་》བརྟེན། >པར་ཡང་མི་བྱེད་ཧ་ཅང་རྟེན་<(10)《པེ་》《སྣར་》བརྟེན། >པར་ཡང་མི་བྱེད་དོ། །

其中，就知意乐后共住、同行而言，造“欲随所化有情心转”等文。

论典要义：

“除教学非利，何事苦对方，
　于彼他及自，皆不行其事。”

从“随诸有情所应同行”起，乃至“忿缠所缠”之间等文，是就“知自性已，随诸有情所应共住，及随诸有情所应同行”而言。此文要义，谓修行意业、修行语业、修行身业。

其中，就修行意业而言，从“忿缠所缠”乃至“终不现相而起自高”之间而说。

修行意业，亦随其所应，结合二者：
云何而作？所谓“忿缠”，谓于彼以修行心之分位作调伏者，修行自心，纵易恼乱，亦不恼乱，复作诃责。如是亦随其所应，结合于他。

从修行身业而言，于他人所，既非不亲近，又非极亲近。

[186a.5]ངག་གི་ལས་སྒྲུབ་པ་ལས་བརྩམས་ཏེ་མདུན་དུ་མཛའ་བོ་ལས་<(11)《པེ་》《སྣར་》ལ།>སྨོད་པར་ཡང་<(12)《པེ་》《སྣར་》-ཡང་།>མི་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་ནས་ཆོས་དང་མཐུན་པར་བཤད་ཀྱི་<(13)《པེ་》《སྣར་》ཤད་ཀྱིས།>བྱང་བར་བྱེད་དོ། །

[186a.6]ཡང་དག་པར་<(14)《པེ་》《སྣར་》པའི།>ཡོན་ཏན་གྱིས་ཡང་དག་པར་དགའ་བར་བྱེད་པའི་<(15)《པེ་》《སྣར་》བྱ་བའི།>དོན་གྱི་མདོ་ནི་དད་པ་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་ཁོ་ནར་ཟད་དེ།དད་པ་ལ་སོགས་པ་ལྔ་པོ་ཁོ་ན་སྡུད་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པར་འོག་ནས་སྟོན་ཏོ། །

[186a.6]ཚར་བཅད་པའི་དོན་གྱི་མདོ་ནི་ཉེས་པ་དང་། འགལ་བ་རྣམ་པ་གསུམ་ཡོད་པ་ལས་ཉེས་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་སྨྲ་དབབ་པ་དང་ཆད་པ་རྣམ་པ་གསུམ་མོ། །

[186a.7]སྤང་བ་ལ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། དེ་དག་ཉིད་ཕྱིར་དགུག་པར་བྱ་བ་དང་། འགྲོགས་པར་མི་བྱ་བའོ། །དེ་ལ་ཉེས་པ་ནི་བྱ་བའི་རིགས་པ་མི་བྱེད་པའོ། །འགལ་བ་ནི་བྱ་བ་མི་རིགས་<(1)《པེ་》《སྣར་》གགས།>པ་བྱེད་པའོ། །

[186b.1]རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་དོན་གྱི་མདོ་ནི་སྐྲག་པར་བྱ་བ་དང་།འདུན་པར་བྱ་བའོ། །

[186b.1]ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་རྣམ་པ་གསུམ་ཞེས་བྱ་བ་འདིས་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་མང་བར་བསྟན་ཏོ། །

[186b.1]བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསླབ་པ་ལ་ཞེས་བྱ་བ་འདིས་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་གང་ལ་སློབ་པ་དེ་བསྟན་ཏོ། །

[186b.2]གང་གིས་<(2)《པེ་》《སྣར་》ངག་གི།>རྣམ་པར་རིག་བྱེད་ཀྱི་དོན་འཛིན་པ་དང་། གོ་བར་ནུས་པ་ལ་ཐུགས་བརྩེ་བའི་སླད་དུ་ཅུང་ཟད་ཅིག་གསན་ཅིང་ཐུགས་བརྩེ་བའི་སླད་དུ་སྐྱལ་བའི་རིགས་སོ་ཞེས་<(3)《པེ་》《སྣར་》+ཀྱང་།>སྦྱར་བར་བྱའོ། །

从修行语业而言，从“终不现前毁他所爱”乃至“如法晓喻”。

以真实功德令其欢喜之要义，唯信等彼诸德而已，唯信等五德是摄受之因，下当宣说。

调伏要义，谓有三品过失与违犯。其中，如过失般，有三品诃责与治罚。

远离有二，不还摄受彼等，不与共住。其中，过失谓不行所应作事，违犯谓行不应作事。

神通要义，谓或为恐怖，或为引摄。

此所言“三种戒藏[25]”说明多种戒律。

此所言“菩萨所学”说明诸菩萨学习何法。

若谁于语表义，能持能解，于彼配合说：“惟愿须臾不辞劳倦，哀悯听授。”

[186b.2]ཡེ་ཤེས་དང་མཐུ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པ་རྣམས་ལ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་ལྡན་པར་བསྟན་ཏོ། །

[186b.3]མཆོད་པ་བྱས་པ་ནི་མེ་ཏོག་དང་།བདུག་པ་དང་སྤོས་ལ་སོགས་པ་དང་། བསྟོད་པ་བརྗོད་པ་དང་། ཕྱག་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་མཆོད་པའོ། །

[186b.3]ཅི་ནུས་པ་དང་རྒྱུའི་སྟོབས་ཅི་ཡོད་པས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སེམས་<(4)《པེ་》《སྣར་》+དང་།>བསྐྱེད་པ་དེ་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་སྐྱེས་བུའི་རྩལ་དང་། འདས་པའི་ཚེ་རབས་ན་བྱས་པའི་རྒྱུའི་འབྲས་བུར་བསྟན་པའོ།།

[186b.4]གལ་ཏེ་འབོགས་<(5)《པེ་》《སྣར་》འབོག>པ་ནི་ཆོས་མཚུངས་པ་ཁྱིམ་པ་ཞིག་ཡིན་ན་ནི་རིགས་ཀྱི་བུ་ཞེས་བྱ་བའོ། །ཡང་ན་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་<(6)《པེ་》《སྣར་》-བ།>ན་ཡང་གལ་ཏེ་<(7)《པེ་》《སྣར་》+དེ།>གཞོན་ནུ་ཞིག་ཡིན་ན་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཞེས་བྱ་བའོ<(8)《པེ་》《སྣར་》བྱའོ།>། །ཅི་སྟེ་རྒན་པ་ཞིག་ཡིན་<(9)《པེ་》《སྣར་》-ཡིན།>ན་ནི་བཙུན་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། འདིས་ཅི་<(10)《པེ་》《སྣར་》-ཅི།>བསྟན་ཞེ་ན། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་འབའ་ཞིག་དང་། རྒན་པ་ཉི་ཚེ་ལས་གཞོད་པར་བྱ་བར་ངེས་པ་མེད་པར་བསྟན་པའི་དོན་ཏོ། །

[186b.5]བསླབ་པའི་གཞི་གང་ཡིན་པ་རྣམས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་རེ་རེ་ལ་བསླབ་པའི་གཞི་སོ་སོ་བ་གང་དག་ཡོད་པ་དེ་དག་གོ །ཚུལ་ཁྲིམས་གང་ཡིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པ་གསུམ་མོ། །

[186b.6]ཡེ་ཤེས་གཟིགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ། ཡེ་ཤེས་ནི་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་འཛིན་པའོ། །གཟིགས་པ་ནི་དངོས་པོ་མངོན་སུམ་<(1)《པེ་》《སྣར་》གསུམ།>དུ་གྱུར་པ་འཛིན་པའོ། །

[186b.6]ཕམ་པའི་གནས་ལྟ་བུའི་ཆོས་བཞི་ཞེས་བྱ་བ་འདིས་ཅི་བསྟན་ཞེ་ན། འདི་ལ་གནས་པས་ན་གནས་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཕམ་པ་རྣམས་ཀྱི་གནས་ནི་ཕམ་པའི་གནས་སོ། །

“得大智慧，得大神力”说明具足甚深、广大。

作供养者，谓以花、涂香、熏香等、赞颂、顶礼等供养。

“随其所有功德因力”说明发心是现在发生之士夫力及过去世已作因之果。

若授戒者，是同法在家，称善男子；或若是出家，戒腊幼晚，称云具寿[26]；戒腊高迈，称云大德。此明何义？其义显非定唯从出家，及非唯从戒腊高前正受。

“一切学处”者，谓三种净戒，一一所有各别学处；“一切净戒”者，谓三聚净戒。

所言“正智见”，“正智”取隐蔽法；“见”取现前事。

此所言“四种如他胜处法”说明何义？住于此故，称其为“处”，诸他胜之处，即为他胜处。

[186b.7]ཕམ་པ་རྣམས་ཀྱི་གནས་དེ་གང་ཞེ་ན། གང་ལ་<(2)《པེ་》《སྣར་》ལས།>བརྟེན་ན་ཕམ་པའི་ཆོས་རྣམས་འབྱུང་བར་འགྱུར་བའོ། །

[186b.7]གང་ལ་<(3)《པེ་》《སྣར་》ལས།>བརྟེན་ཏེ་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཞེ་ན། འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་དང་གཏི་མུག་ལ་བརྟེན་ཏེ་འབྱུང་ངོ་། །

[187a.1]ཆོས་བཞི་ཇི་ལྟར་གསུམ་ལ་<(4)《པེ་》《སྣར་》ལས།>བརྟེན་ཏེ་འབྱུང་ཞེ་ན། འདོད་ཆགས་ལ་རྣམ་པ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ།འདོད་ཆགས་རྣམ་པ་གཉིས་ནི་འཁྲིག་པའི་དངོས་པོ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་།དངོས་པོ་གཞན་ལ་འདོད་ཆགས་སོ། །

[187a.2]དེ་ལ་འཁྲིག་པའི་དངོས་པོ་ལ་འདོད་ཆགས་ལ་བརྟེན་པ་ལས་ནི་ཕམ་པའི་བསླབ་པའི་གཞི་དང་པོའོ། །དངོས་པོ་གཞན་ལ་འདོད་ཆགས་ལ་བརྟེན་པ་ལས་ནི་གཉིས་པའོ། །

[187a.2]རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་ཕམ་པ་རྣམས་ཀྱི་གནས་ཡིན་ཏེ། ཕམ་པའི་ཆོས་<(5)《པེ་》《སྣར་》+རྣམས།>གང་ལ་གནས་པ་བསླབ་པའི་གཞི་བཅས་པ་ཆེན་པོ་ལ་གནས་སོ། །དེ་དང་མཐུན་པ་<(6)《པེ་》《སྣར་》པའི།>རྣམས་ནི་ཕམ་པའི་གནས་ལྟ་བུ་རྣམས་ཏེ། དེ་དག་གི་གནས་ལྟ་བུ་ཉིད་ཆེན་པོའི་གནས་ནི་འདི་དག་གི་ཡང་ཡིན་ནོ། །

[187a.3]དེ་ལྟ་བས་ན་ཆོས་བཞི་པོ་འདི་དག་ནི་ཕམ་པའི་གནས་ལྟ་བུ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན་སྡོམ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཆེན་པོའི་ཆོས་རྣམས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་འདི་དག་ཀྱང་དེ་དང་འདྲ་བའི་ཕྱིར་ཕམ་པའི་གནས་ལྟ་བུ་ཞེས་བྱའི་<(7)《པེ་》《སྣར་》བྱ་བའི།>རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཚིག་སྟེ། དེ་ནི་<(8)《པེ་》《སྣར་》དེའི།>འོག་ནས་བསྟན་ཏོ། །

云何诸他胜处？谓以其为依，当生诸他胜法者。

依何当生？谓依贪嗔痴而发生。

四法如何依三者而发生？贪有二种故，二种贪者，谓贪淫秽事、贪其他事。

其中，依贪淫秽事所生，是第一他胜学处；依贪其他事所生，是第二。

一者是诸他胜处，他胜法住于何处，即住于上品所制学处。与彼随顺者，谓诸如他胜之处，如彼等之处，上品之处亦是此等（之处）。

是故，此等四法，称为“如他胜处”，譬如上品律仪戒诸法，此等与彼相同故，称为“如他胜处”，所言“非一切种”之语，彼于下说明。

[187a.4]ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་པ་བསླབ་པ་བསྙེན་པར་རྫོགས་པས་བསླབ་པ་མ་ཕྱུལ་བར་འཁྲིག་པའི་ཆོས་བསྟེན་པས་ཉེས་པ་ཐོབ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། རྙེད་པ་དང་བཀུར་སྟི་ལ་ལྷག་པར་ཞེན་ཏེ<(9)《པེ་》《སྣར་》ཏོ།|>། བདག་ལ་སྟོད་<(10)《པེ་》《སྣར་》བསྟོད|>པ་དང་གཞན་ལ་སྨོད་པས་ཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ། གཞན་དག་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་ཅི་རིགས་པར་སྦྱར་རོ། །

[187a.5]སྡུག་བསྔལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྙིང་རྗེའི་གཞིར་བསྟན་ཏོ། །བཀྲེན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཚིག་གཞན་རྣམས་ནི་དེའི་བྱེ་བྲག་དང་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་བྱེ་བྲག་ཡིན་ནོ། །

[187a.6]ཟང་ཟིང་མི་<(1)《པེ་》《སྣར་》-མི|>གཏོང་བ་ནི་རྒྱུ་གསུམ་ལས་འགྱུར་ཏེ། སྦྱིན་པར་བྱ་བའི་དངོས་པོ་མེད་པའམ། སྦྱིན་པར་བྱ་བའི་དངོས་པོ་ཡོད་དུ་ཟིན་ཀྱང་སློང་བ་པོ་མ་འོངས་པའམ། སློང་བ་པོ་འོངས་སུ་ཟིན་ཀྱང་ལེགས་པར་འོངས་པ་མ་ཡིན་པ་སྟེ། བྱེ་བྲག་གསུམ་པོ་དག་གིས་དེ་མེད་པར་སྟོན་ཏོ། །

[187a.7]ལེགས་པར་འོངས་པ་མ་ཡིན་པ་ནི་སྦྱིན་པའི་ལེའུ་ལས་དུག་ལ་སོགས་པ་སྦྱིན་པར་མི་བྱའོ་ཞེས་སྔར་བསྟན་པ་བཞིན་ཏེ། དེ་མེད་པ་<(2)《པེ་》《སྣར་》པས|>ནི་ལེགས་པར་འོངས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་ལ་ཡང་རྒྱུ་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་དེ་དག་ཉིད་ཅི་རིགས་པར་བརྗོད་པར་བྱའོ། །

[187b.1]དེ་ལ་ལེགས་པར་འོངས་པ་ནི་གླགས་ཚོལ་བ་ལ་གླེགས་བམ་སྦྱིན་པར་མི་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་སྦྱིན་པར་མི་བྱ་བའི་རྒྱུ་མེད་པའོ། །

[187b.1]ལག་པའམ་བོང་བའམ་དབྱུག་པས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་ལག་པ་ལ་སོགས་པས་རྣམ་པར་འཚེ་བ་ནི་སྲོག་གཅོད་པའི་མི་དགེ་བའི་ལས་ཀྱི་ལམ་ལ་མ་གཏོགས་པར་བསྟན་ཏོ། །

凡具足戒声闻乘人不奉还学处，依淫欲法所得罪，当由贪求利养恭敬，自赞毁他而得。于其他，亦如是随其所应而配合。

“有苦”说明悲田。“有贫”等其他语，是其差别，后后是差别。

不惠施财从三因所致：无所施物，或有施物，然求者不来，或求者已来，而非善来，以三差别说明无彼。

非善来者，谓如前《布施品》所说：“不可施毒等”，无彼则非善来。法施亦随其所应说彼等三种因。

其中，善来，谓无“于寻隙者，不可施经函”等所说不可施因。

“加以手、块石、杖”者，谓以手等伤害，说明不属于杀生不善业道。

[187b.2]ལག་པ་ལ་སོགས་པ་གསུམ་སྨོས་པ་ནི་ལག་པའམ། ལག་པས་འཕངས་པའམ། ལག་པ་དང་འབྲེལ་བས་འཚེ་བ་བསྟན་<(3)《པེ་》《སྣར་》སྟན།>པས་དེ་དང་མཐུན་པས་<(4)《པེ་》《སྣར་》པ།>འཚེ་བའི་རྫས་གཞན་ཡང་བསྡུ་བའི་<(5)《པེ་》《སྣར་》བསྡུས་པའི།>དོན་ཏོ། །

[187b.3]རྡེག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་བསད་པ་ནི་མ་ཡིན་གྱི་རྡེག་<(6)《པེ་》《སྣར་》བརྡེག>པ་ཙམ་དུ་བསྟན་ཏོ། །རྣམ་པར་འཚེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་ཅུང་ཟད་རྣམ་པར་འཚེ་བ་ནི་རྣམ་པར་འཚེ་བའོ། །རྣམ་པར་ཐོ་འཚམས་<(7)《པེ་》《སྣར་》མཐོ་འཚམ།>པར་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་ལ། ཤིན་ཏུ་ཐོ་འཚམས་<(8)《པེ་》《སྣར་》མཐོ་འཚམ།>པར་བྱེད་པ་ནི་རྣམ་པར་ཐོ་འཚམས་<(9)《པེ་》《སྣར་》མཐོ་འཚམ།>པའོ། །རྡེག་<(10)《པེ་》《སྣར་》བརྡེག>པ་ལ་སོགས་པས་ནི་ཆུང་ངུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོ་བསྟན་<(11)《པེ་》《སྣར་》སྟོན།>ཏོ། །

[187b.4]ཁྲོ་བའི་བསམ་པ་ཁོ་ན་ཞེ་ལ་བཟུང་ལ་<(12)《པེ་》《སྣར་》-ལ།>ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྣམ་པར་ཐོ་འཚམས་པར་<(1)《པེ་》《སྣར་》མཐོ་འཚམ་པས།>དེའི་ཕན་པ་མ་ཡིན་པའི་ཐབས་ཀྱི་དངོས་པོ་བསྟན་ཏོ། །ཤད་ཀྱིས་སྦྱངས་ཀྱང་མི་ཉན་པ་དང་། ཉན་དུ་ཟིན་ཀྱང་སྦྱོར་བས་མི་བཟོད་པ་དང་། ཉན་ཅིང་བཟོད་དུ་ཟིན་ཀྱང་བསམ་པས་མི་གཏོང་ངོ་། །

[187b.5]དམ་པའི་ཆོས་ལྟར་བཅོས་པ་རྣམས་ལ་མོས་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལ། མོས་པ་ནི་འདུན་པ་སྐྱེད་པ་དང་། འདོད་པ་སྐྱེད་པའོ། །སྟོན་པ་ནི་འཆད་པའོ། །འཛོག་པ་ནི་འགོད་པའོ། །སོགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འཕེལ་བར་འགྱུར་<(2)《པེ་》《སྣར་》+བ་བྱ།>བའོ། །ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

[187b.6]བསམ་པ་རྣམ་པར་དག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ས་ལ་འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ་དེས་མགུ་བར་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་བསམ་པ་ཐག་པ་ནས་དགའ་བ་སྐྱེད་དོ། །དགའ་བ་ནི་སྦྱོར་བའི་སྒོ་ནས་གནས་པའོ། །

[187b.6]ཡོན་ཏན་དུ་ལྟ་བ་ཅན་དུ་གྱུར་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ། ཕམ་པའི་གནས་ལྟ་བུའི་ཆོས་དེ་དག་ཉིད་ལ་འདི་དག་ནི་ཡོན་ཏན་ཡིན་ནོ་སྙམ་པའི་ངང་ཚུལ་ཅན་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཡོན་ཏན་དུ་ལྟ་བ་ཅན་ནོ། །

说手三者，说明以手或手所抛或手所系属作伤害。与彼随顺，其义亦摄其他加害之物。

“捶打”说明非杀，仅是捶打。“伤害”谓少加伤害。“损恼”谓极为损恼。捶打等说明下中上三品。

“内怀猛利忿恨意乐”说明彼损恼之非饶益方便事。虽谏谢亦不听受，纵已听受亦加行不忍，纵已受忍，而意乐不舍（怨结）。

所言“信解相似正法”，其中“信解”谓发起欲乐、发起希求。“宣说”谓解说；“建立”谓安立。“增长”谓当增盛。“摄受”谓引发故。

“意乐清净”，谓当入地故。“爱”谓意乐至心欢喜，“乐”谓加行安住其事。

“见为功德”，若即于彼等如他胜处法，念“此等为功德”，凡具如是禀性，彼即是见为功德。

[187b.7]འདི་ལྟ་སྟེ་ཕམ་པའི་ཆོས་རྣམས་བྱས་པས་དགེ་སློང་གིས་སོ་སོར་ཐར་པའི་སྡོམ་པ་གཏང་<(3)《པེ་》《སྣར་》བཏང་།>བར་གྱུར་པ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྡོམ་པ་ཡང་དག་པར་བླངས་པ་གཏོང་<(4)《པེ་》《སྣར་》བཏང་།>བར་མི་འགྱུར་རོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་<(5)《སྣར་》དཔའ།>ནི་ཡང་དག་པར་བླངས་པ་ཡོངས་སུ་བཏང་དུ་ཟིན་ཀྱང་ཚེ་འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྡོམ་པ་ཡང་དག་པར་བླངས་པའི་<(6)《པེ་》《སྣར་》བླང་བའི།>ཕྱིར་ནོད་པའི་སྐལ་བ་ཡོད་དེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཁྱད་པར་དེ་གཉིས་ཡོད་པ་ཁོ་ནའི་ཕྱིར་ཕམ་པའི་གནས་ལྟ་བུ་ཞེས་བྱའི་<(7)《པེ་》《སྣར་》བྱ་བའི།>དེ་མ་ཡིན་པར་གལ་ཏེ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་འདྲ་བར་འདོད་ན་ནི་ཕམ་པའི་ཆོས་རྣམས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རིགས་སོ། །

[188a.2]གཞན་ཡང་ཕམ་པའི་ཆོས་གཞན་དག་ལས་ཁྱད་པར་དུ་གྱུར་པ་གསུམ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། ཚེ་བརྗེས་<(8)《པེ་》《སྣར་》རྗེས།>སུ་ཟིན་ཀྱང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་<(9)《པེ་》《སྣར་》-པ།>བརྩམས་སོ།།

[188a.3]མཆོད་པའི་དམ་པས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྒྲུབ་པའི་མཆོད་པ་ཡང་བསྡུའོ། །

[188a.3]ཇི་སྐད་ཡོངས་སུ་བརྗོད་པའི་གཞི་ལས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་འདུལ་བ་དང་འགལ་བ་ཉེས་བྱས་ཀྱི་ནོངས་པ་བྱུང་སྟེ་ཞེས་བརྗོད་ལ་ལྷག་མ་ནི་དགེ་སློང་ཉེས་བྱས་འཆགས་པ་ཇི་ལྟ་བ་དེ་བཞིན་དུ་བརྗོད་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཉེས་བྱས་ཀྱི་ནོངས་པ་བྱུང་བ་དེ་བདག་གིས་བཙུན་པའི་སྤྱན་སྔར་ནོངས་པ་ལ་ནོངས་པར་མཐོལ་ལོ། །བཤགས་སོ། །བསྒྲགས་སོ། །མི་འཆབ་པོ། །མཐོལ་ཞིང་བཤགས་ཏེ་བསྒྲགས་ན་བདག་བདེ་བར་འགྱུར་གྱི་མ་མཐོལ་མ་བཤགས་མ་བསྒྲགས་ན་ནི་དེ་ལྟ་མ་ལགས་སོ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །

[188a.5]ཉེས་པ་དེ་དག་མཐོང་ངམ། དེས་ཀྱང་མཐོང་ངོ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །ཕྱིན་ཆད་སྡོམ་པར་བྱེད་དམ། ལེགས་པར་བསྡམས་<(1)《པེ་》《སྣར་》བསྡམ།>པར་འཚལ་ལོ་ཞེས་དེ་སྐད་ལན་གཉིས་ལན་གསུམ་དུ་བརྗོད་པར་བྱའོ། །

所言“非诸菩萨暂一现行他胜处法，便舍菩萨净戒律仪，如诸苾刍犯他胜法，即便弃舍别解脱戒。若诸菩萨由此毁犯，弃舍菩萨净戒律仪，于现法中堪任更受，非不堪任”者，确有彼二差别故，名“如他胜处”，不然，若许完全相同，则应说为“诸他胜法”。

另外，为说明较其余他胜法，有三种差别，而说“转受余生”等。

所言“以胜供具”亦摄以修行供养。

所言“违越菩萨毗奈耶法，如所称事，犯恶作罪。余如苾刍发露悔灭恶作罪法，应如是说”者，谓作是说：所犯恶作罪，我于大德前，于罪过发露罪过，悔除，宣扬，更不覆藏，发露悔除宣扬，我安乐住，不露不悔不宣，则不安乐。

问云：见彼等罪否？彼亦应答言：见。

问云：后防护否？应答言：善为防护。当二次、三次作如是言。

[188a.6]བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པ་རྣམས་ནི་ཆུང་ངུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོར་རིག་པར་བྱའོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་གཞི་བསྡུ་བ་ལས་འབྱུང་བ་བཞིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྣམ་པ་ལྔས་ཉེས་པ་རྣམས་ཆུང་ངུ་དང་། འབྲིང་དང་། ཆེན་པོར་འགྱུར་བར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། ལྔ་གང་ཞེ་ན། ངོ་བོ་ཉིད་དང་། བྱེད་པ་དང་། བསམ་པ་དང་། གཞི་<(2)《པེ་》《སྣར་》+པོ།>དང་།བསྡོགས་<(3)《པེ་》《སྣར་》གསོགས།>པའོ། །

[188a.7]དེ་ལ་ཕམ་པ་ནི་<(4)《པེ་》《སྣར་》-ནི།>ཉེས་པ་ཆེན་པོ་ཡིན་ནོ། །དགེ་འདུན་ལྷག་མ་ནི་འབྲིང་ངོ་། །དེ་མ་ཡིན་པ་ནི་ཉེས་པ་ཆུང་ངུའོ། །རྣམ་གྲངས་གཞན་ཡང་ཕམ་པ་དང་དགེ་འདུན་ལྷག་མ་རྣམས་ནི་ལྕི་བའོ། །སོ་སོར་བཤགས་པར་བྱ་བ་ནི་འབྲིང་ངོ་། །ཉེས་བྱས་ནི་ཡང་བར་རིག་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ན་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་<(5)《པེ་》《སྣར་》ཀྱི།>ཆུང་ངུ་དང་། འབྲིང་དང་། ཆེན་པོར་འགྱུར་བར་རིག་པར་བྱའོ། །

[188b.1]དེ་ལ་མི་ཤེས་པས་བྱས་པ་གང་ཡིན་པ་དང་བག་མེད་པས་བྱས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཉེས་པ་ཆུང་ངུ་ཡིན་ནོ། །མ་གུས་པས་བྱས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཉེས་པ་འབྲིང་ཡིན་ནོ། །ཉོན་མོངས་པ་ཤས་ཆེན་པོས་བྱས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཉེས་པ་ཆེན་པོར་རིག་པར་བྱ་སྟེ<(1)《སྣར་》བྱའོ།།>། དེ་ལྟར་ན་བྱེད་པ་ལས་ཆུང་ངུ་དང་། འབྲིང་དང་།ཆེན་པོར་འགྱུར་བར་རིག་པར་བྱའོ། །

[188b.2]དེ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་།ཞེ་སྡང་དང་།གཏི་མུག་གིས་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་ཆུང་ངུས་བྱས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཆུང་ངུར་རིག་པར་བྱའོ། །འབྲིང་གིས་བྱས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་འབྲིང་ངོ་། །ཆེན་པོས་བྱས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཉེས་པ་ཆེན་པོར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་བསམ་པ་ལས་ཆུང་ངུ་དང་། འབྲིང་དང་ཆེན་པོར་འབྱུང་བར་རིག་པར་བྱའོ། །

所言“又诸菩萨软中上犯，如《摄事分》应当了知”者，谓当知由五缘，所犯成下中上品。云何五缘？谓自性、毁犯、意乐、事、积集。

其中，他胜是上品犯；僧残是中品；非彼者是下品犯。复有差别，当知他胜、僧残是重；别悔是中；恶作是轻。如是当知以自性成下中上品。

其中，当知凡由无知、放逸所犯是下；不敬所犯是中；烦恼盛故所犯是上，如是当知由行为成下中上品[27]。

其中，当知凡以下品贪嗔痴缠所犯是下品；中品所犯是中；上品所犯是上品罪。如是当知由意乐成下中上品。

[188b.4]བསམ་པ་མཚུངས་པས་གཞི་རང་བཞིན་གཅིག་པ་ལ་བྱས་ཀྱང་ཆུང་ངུ་དང་། འབྲིང་དང་ཆེན་པོར་འགྱུར་བ་ཡང་ཡོད་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ་ཞེ་སྡང་དང་།གཏི་མུག་གིས་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་མཚུངས་པས་བསམས་<(2)《པེ་》《སྣར་》པ་བསམ།>བཞིན་དུ་དུད་འགྲོའི་སྐྱེ་གནས་སུ་གྱུར་པའི་སྲོག་ཆགས་བསད་པ་དང་། གསོད་དུ་བཅུག་པ་ནི་ལྟུང་བྱེད་དོ། །མིའམ་མིར་ཆགས་པ་བསད་པ་དང་གསོད་དུ་བཅུག་པ་ནི་ཕའམ་མ་མ་ཡིན་ན་ཕམ་པར་ནི་འགྱུར་ལ། མཚམས་མེད་པར་ནི་མི་འགྱུར་རོ། །

[188b.5]ཞེ་སྡང་དང་། གཏི་མུག་གི་<(3)《པེ་》《སྣར་》གིས།>ཀུན་ནས་དཀྲིས་པས་ཕའམ་མ་བསད་པ་དང་གསོད་དུ་བཅུག་པ་ནི་ཕམ་པར་ཡང་འགྱུར་ལ། མཚམས་མེད་པའི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བར་ཡང་འགྱུར་བར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུར་གཞི་ལས་ཉེས་པ་ཆུང་ངུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོར་འགྱུར་བར་<(4)《སྣར་》བའི།>རིག་པར་བྱའོ། །

[188b.6]དེ་ལ་འཕེལ་བ་ནི་འདི་ལྟར་འདི་ནི་<(5)《པེ་》《སྣར་》ན།>ལ་ལ་ཉེས་པ་གཅིག་ནས་གཉིས་དང་གསུམ་དང་ལྔའི་བར་དུ་བྱས་ཀྱང་ཆོས་བཞིན་དུ་ཕྱིར་འཆོས་པར་མི་བྱེད་པ་དེ་ནི་སོགས་པ་ལས་ཉེས་པ་ཆུང་ངུར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །

[188b.7]དེ་ཡན་ཆད་ཉེས་པ་བཅུའམ། ཉི་ཤུའམ། སུམ་ཅུ་འམ།ཡང་ན་ཤེས་པར་བྱ་ནུས་པའི་བར་དུ་བྱས་ལ་ཆོས་བཞིན་དུ་ཕྱིར་འཆོས་པར་ཡང་མི་བྱེད་པ་དེ་ནི་སོགས་པ་ལས་ཉེས་པ་འབྲིང་དུ་འགྱུར་བར་རིག་པར་བྱའོ། །

[189a.1]ཉེས་པ་ཚད་མེད་པ་འབྱུང་<(1)《པེ་》《སྣར་》བྱུང་།>ལ་ཉེས་པ་འདི་ཙམ་ཞིག་འབྱུང་ངོ་ཞེས་ཤེས་པར་མི་ནུས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སོགས་པ་ལས་ཉེས་པ་ཆེན་པོར་འགྱུར་བར་<(2)《པེ་》《སྣར་》གྱུར་པར།>རིག་པར་བྱའོ། །

当知虽以相同意乐犯于同一自性事，然亦有成下中上品：谓如是同为嗔、痴所缠，故意杀傍生趣，或教他杀，犯堕罪；杀人或人形，或教他杀，若非父母，成他胜罪，不成无间罪。

由嗔痴缠，杀父或母，或教他杀，当知既成他胜，亦成无间罪。如是行相，当知由事成下中上品犯。

其中，增长者，谓如是此虽犯一至二、三、五罪，然不能如法悔除，彼即是由积集所成下品犯。

虽犯其上十罪，或二十、三十，或尚能知（数）之间，然亦未悔除，当知彼即是由积集所成中品犯

犯无量罪，不能知数曰："犯此许罪"，当知彼即是由积集所成上品犯。

[189a.1]ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་། ཡང་འབྱུང་བ་པ་དང་། རིམས་ནད་དང་བཅས་པ་དང་། རྣམ་པར་སྨིན་པ་སྡུག་བསྔལ་བ་དང་། ཕྱི་མ་ལ་སྐྱེ་བ་དང་རྒ་ཤིར་འགྱུར་བའི་སྡིག་པ་མི་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་དང་། མ་འདྲེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་<(3)《པེ་》《སྣར་》-ནི།>དེ་ལ་ཚེ་འདི་ལ་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་སོ། །ཚེ་ཕྱི་མ་ལ་ཡང་སྲིད་པ་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཡང་འབྱུང་བ་རྣམས་སོ། །ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཡོད་པས་ན་<(4)《པེ་》《སྣར་》ནི།>རིམས་ནད་དང་བཅས་པའོ། །

[189a.3]ཡང་འབྱུང་བ་རྣམས་ཡོད་པས་ན་རྣམ་པར་སྨིན་པ་སྡུག་བསྔལ་བའི་ཉེས་དམིགས་སུ་འགྱུར་ཏེ། ཚེ་འདི་ལ་ཉོན་མོངས་པའི་ཡོངས་སུ་གདུང་བ་རྣམས་ཀྱིས་ལུས་དང་སེམས་ཡོངས་སུ་གདུང་བ་དང་། ཚེ་ཕྱི་མ་ལ་ངན་འགྲོར་འགྲོ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

[189a.4]ཡང་འབྱུང་བ་པ་རྣམས་ཡོད་པས་ན་ཕྱི་མ་ལ་སྐྱེ་བ་དང་རྒ་བ་དང་འཆི་བའི་ཉེས་དམིགས་སུ་འགྱུར་ཏེ། ཡུན་རིང་པོར་རྒ་ཤི་སྐྱེད་པའི་<(5)《པེ་》《སྣར་》སྐྱེ་བའི།>ཕྱིར་རོ། །

[189a.4]དཀའ་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་གྱི་མདོ་ནི་ཐོག་མ་ལེན་པ་དང་བསྲུང་<(6)《པེ་》《སྣར་》སྲུང་།>བའི་ཕྱིར་དཀའ་བར་བསྟན་ཏོ། །དེ་ལ་སྲུང་<(7)《པེ་》《སྣར་》བསྲུང་།>བ་ནི་ཉམས་ཐག་པར་གྱུར་ཀྱང་སྲུང་བ་དང་གཏན་དུ་སྲུང་བའོ། །

[189a.5]ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་གྱི་མདོ་ནི་ཚེ་འདིའི་སྦྱོར་བ་དང་། ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ཀྱི་ས་བོན་དང་། །འདས་པའི་ཚེ་རབས་དག་ཏུ་ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ཀྱི་ས་བོན་ཡང་དག་པར་སྒྲུབ་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་ཡང་དག་པར་<(8)《པེ་》《སྣར་》པ་ལ།>བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་<(9)《པེ་》《སྣར་》-བ།>སྟེ། དེ་<(10)《པེ་》《སྣར་》དེའི།>ཕྱིར་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒོར་བསྟན་ཏོ། །

[189a.6]སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་གྱི་མདོ་ནི་བདག་དང་གཞན་སྒྲུབ་པ་དང་། ཉེས་པ་བྱུང་ན་ཆོས་བཞིན་དུ་ཕྱིར་འཆོས་པའོ<(1)《པེ་》《སྣར་》འཆོས་སོ།>། །

所言“不杂众多恶不善法，杂染后有，有诸炽然，众苦异熟，当来所有生老病死”者，谓于其中，今世成办后后杂染故，谓诸杂染。后世成办后有故，谓诸后有。有诸杂染故，谓有炽然（热恼疫病）。

有诸后有故，成众苦异熟过患，因为今世以烦恼周遍逼恼，周遍热恼身心；后世堕恶趣故。

有诸后有故，后世成生老死过患，因为长夜引生老死故。

难行戒之要义，说明初难受、难护。其中守护，谓虽遭急难亦守护、毕竟守护。

一切门戒之要义，谓从今世加行、无始时之种子、过去世中正行无始时种、正依彼戒而发生，故说为一切之门。

善士戒之要义，谓成办自他，设有毁犯如法悔除。

[189a.7]དེ་ལ་བདག་དང་གཞན་སྒྲུབ་པ་ནི་ཐོག་མར་བདག་<(2)《པེ་》《སྣར་》མ་བར་དག>གིས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཡང་དག་པར་བླངས་པ་ཡང་དག་པར་ལེན་པ་དང་། གཞན་ཡང་དག་པར་ལེན་དུ་འཇུག་པའོ། །

[189a.7]གཞན་དག་གིས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཡང་དག་པར་བླངས་པ་དག་ལ་སྒྲུབ་པ་ནི་གཉིས་ཏེ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསྔགས་པ་བརྗོད་པས་ཚིག་གིས་ཡང་དག་པར་དགའ་བར་བྱེད་པ་དང་། དེ་མཐོང་ན་ཡང་སེམས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་དགའ་བར་བྱེད་པའོ། །

[189b.1]བདག་གིས་བསླབ་པའི་གཞི་ཡང་<(3)《པེ་》《སྣར་》-ཡང་།>ཡང་དག་པར་བླངས་པ་དག་ལས་ཉེས་པ་བྱུང་ན་ཡང་ཆོས་བཞིན་དུ་ཕྱིར་<(4)《པེ་》《སྣར་》-ཕྱིར།>འཆོས་པའོ། །

[189b.2]རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་གྱི་མདོ་ནི་ཡོན་ཏན་ནི་དུ་དང་ལྡན། རྣམ་པའི་བྱེ་བྲག་ནི་དུ་ཡོད་ཅེ་ན། དེ་ལ་ཡོན་ཏན་དུ་དང་ལྡན་པ་<(5)《པེ་》《སྣར་》-པ།>ཞེ་ན། ཡོན་ཏན་དྲུག་དང་ལྡན་ཏེ། ཡོན་ཏན་དྲུག་པོ་རྣམས་ཀྱི་དོན་གྱི་མདོ་ནི་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་དང་། རྟག་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་། གུས་པར་སྦྱོར་བ་དང་། རྒྱན་དང་ལྡན་པ་སྟེ། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོར་ཡོངས་སུ་བསྔོས་པའི་ཕྱིར་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པ་དང་། རབ་ཏུ་དགའ་བའི་གནས་དང་མཐུན་པ་དང་། རྟག་པ་དང་། བརྟན་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་རྒྱན་དང་ལྡན་པ་དང་དྲུག་གོ་རིམས་བཞིན་ནོ། །

[189b.4]འདོད་པའི་བསོད་ཉམས་<(6)《པེ་》《སྣར་》ནམས།>ཀྱི་མཐའ་སྤོངས་<(7)《པེ་》《སྣར་》སྤངས།>པའི་ཕྱིར་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པའོ། །བདག་ཉིད་དུབ་པར་བྱེད་པའི་མཐའ་སྤངས་པའི་ཕྱིར་རབ་ཏུ་དགའ་བ་ལྟ་བུའོ། །

[189b.4]རྙེད་པ་དང་བཀུར་སྟི་<(8)《པེ་》《སྣར་》བསྟི།>དང་ཕས་ཀྱི་རྒོལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཟིལ་གྱིས་མི་ནོན་ཅིང་། ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་འཕྲོགས་<(9)《སྣར་》འཕྲོག>པའི་ཕྱིར་བརྟན་པའོ། །

其中，成办自他，谓首先自己已受当受戒律及令他正受。

成办他人正受戒有二：赞戒功德，以言语令正欢喜；当见彼时，心亦极为欢喜。

自己亦正受学处，设有毁犯，亦如法悔除。

问：“一切种戒之要义，具多少功德？有多少行相差别？”
问：“其中，具多少功德？”
具六种功德。六种功德之要义，谓广博、如实而有、恒常加行、恭敬加行、具足庄严，依次回向大菩提故广博、无罪、随顺极欢喜处、恒常、坚固、尸罗庄严具相应六种。

远离（耽着）欲乐边故无罪。远离自苦边故如极喜。

一切利养、恭敬、他敌论者不能伏故，根本及随烦恼不能夺故坚固。

[189b.5]དགེ་སྦྱོང་གི་རྒྱན་ནི་འདི་དག་ཡིན་ཏེ། དགེ་སྦྱོང་དག་གི་རྒྱན་རྣམས་ནི། །དད་པ་དང་ནི་གཡོ་མེད་དང་། །དེ་བཞིན་གནོད་པ་ཆུང་བ་དང་། །བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་དང་ཤེས་རབ་དང་། །འདོད་པ་ཆུང་དང་ཆོག་ཤེས་དང་། །གསོ་སླ་བ་དང་དགང་སླ་སྟེ། །ཡོན་ཏན་དེ་དག་ལྡན་པ་ཡིན། །དང་བ་ཉིད་དང་ཚོད་ཤེས་དང་། །སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་ཆོས་རྣམས་དང་། །མཁས་པའི་རྟགས་དང་ལྡན་པ་དང་། །བཟོད་དང་ལྡན་ཞིང་ངེས་པ་དང་། །དེ་ལ་ཡངས་པ་ཉིད་དང་ལྡན། །

[189b.6]དེ་ལ་རྣམ་པ་དུ་ཡོད་ཅེ་ན། །རྣམ་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ངོ་བོ་ཉིད་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་དང་། འབྲས་བུ་རབ་ཏུ་དབྱེ་བའོ། །

[189b.7]དེ་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ནི། །ལྡོག་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་འཇུག་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་གཉེ་ག་རྗེས་སུ་སྲུང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཏེ། ངོ་བོ་ཉིད་རབ་ཏུ་དབྱེ་བའོ། །

[189b.7]སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་མཚན་རྣམ་པར་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་འབྲས་བུ་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་སྟེ། སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་མཚན་རྣམ་པར་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ནི་དགེ་བ་སྡུད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་སོ། །

[190a.1]ལྷག་པའི་སེམས་རྣམ་པར་སྨིན་པར་བྱེད་པ་དང་། སྡུག་པའི་འགྲོ་བ་རྣམ་པར་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ནི་སྡོམ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་སོ། །སེམས་ཅན་གྱི་དོན་རྣམ་པར་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ནི་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་སོ། །

[190a.2]ཕོངས་<(1)《པེ་》《སྣར་》འཕོངས།>ཤིང་འདོད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་གྱི་<(2)《པེ་》《སྣར་》-དོན་གྱི།>མདོ་ནི་བདག་གི་<(3)《པེ་》《སྣར་》གིས།>ཉམས་ལས་དཔག་<(4)《པེ་》《སྣར་》དཔགས།>ནས་གཞན་དག་ལ། སྲོག་གཅོད་པ་ལ་སོགས་པ་ལུས་དང་ངག་གི་མི་དགེ་བའི་ལས་ཀྱི་ལམ་བདུན་པོ་དག་དང་། མི་དགེ་བའི་ལུས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་<(5)《པེ་》《སྣར་》-ལས་ཀྱི།>ལམ་དུ་གཏོགས་པ་དང་<(6)《པེ་》《སྣར་》-དང་།>ལག་པ་དང་བོང་པས་བསྣུན་པ་མི་སྡུག་པའི་རྣམ་པར་འཚེ་བའི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་དག་ལས་ལྡོག་པའོ། །

沙门庄严是此等，沙门诸庄严者，谓：

“正信而无谄，少病精进慧，

具少欲喜足，易养及易满，

杜多德端严，知量善士法，

具聪慧者相，忍柔和贤善。”[28]

其中有多少行相？行相有二：自性分类；果分类。

其中，自性分类者，谓止息戒、转作戒、防护戒。

大士相异熟戒等是果分类。大士相异熟戒是摄善法戒。

增上心异熟戒，可爱趣异熟戒，是律仪戒。利有情异熟戒，是饶益有情戒。

遂求戒之要义，谓比度自心，于他遮遣杀生等身语七不善业道、属不善身业道及以手、土块击打不可爱之伤害触。

[190a.3]འདི་དང་གཞན་དུ་བདེ་བར་འགྱུར་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་གྱི་མདོ་ནི་འདི་དང་གཞན་དུ་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པ་དགག་པ་དང་། བདེ་བའི་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པ་གནང་བ་དང་། དེ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པའི་སེམས་ཅན་བསྡུ་བ་དང་། དེ་ལ་ལོག་པར་ཞུགས་པའི་སེམས་ཅན་ཚར་བཅད་པ་དང་། སེམས་ཅན་རྣམས་དང་བདག་ལ་འདི་དང་གཞན་དུ་བདེ་བ་སྟེ། སེམས་ཅན་རྣམས་དེ་ལ་འཇུད་པའི་ཕྱིར་རོ།།

[190a.5]སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་དང་ལྡན་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ནི་བདག་ཉིད་དང་གཞན་དེས་བསྡུས་པ་རྣམས་ལ་འདི་དང་གཞན་དུ་བདེ་བར་འགྱུར་བ་ཉིད་དོ།།

[190a.5]རྣམ་པར་དག་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པ་བཅུའི་དོན་གྱི་མདོ་ནི་ཉེས་པ་དྲུག་རྣམ་པར་སྤངས་པས་དེའི་གཉེན་པོའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་དག་པའོ།།

[190a.6]ཉེས་པ་དྲུག་པོ་དག་གང་ཞེ་ན། བསམ་པའི་ཉེས་པ་དང་། སྦྱོར་བའི་ཉེས་པ་དང་།སྨོན་པའི་ཉེས་པ་དང་། གཞན་མ་དད་པའི་ཉེས་པ་དང་། བདག་ལ་ཕན་མི་འདོགས་<(1)《སྣར་》འདོག>པའི་ཉེས་པ་དང་། འདོད་པའི་དོན་མི་འཐོབ་པའི་ཉེས་པའོ།།

[190a.7]དེ་ལ་བསམ་པའི་ཉེས་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ལེན་པའི་དུས་ན་ཉེས་པར་བླངས་པ་དང་། སྲུང་བའི་དུས་ན་ཏ་ཅང་ཞུམ་པ་དང་། ཏ་ཅང་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ།།

[190a.7]སྦྱོར་བའི་དུས་ན་དེ་ལ་སྦྱོར་བ་མི་བྱེད་པ་དང་། བྱ་བ་ངན་པ་གཞན་ལ་ཆགས་པས་ནི་སྦྱོར་བའི་ཉེས་པར་འགྱུར་རོ།།

[190b.1]ཚེ་འདི་ལ་ཚེ་ཕྱི་མར་ལོག་པར་སྨོན་པའི་ཉེས་པ་ནི་སྨོན་པའི་ཉེས་པའོ།།

此世他世乐戒之要义，谓于此世他世，若诸有情，于苦因转，而正遮止。于乐因转，而正开许。若诸有情，于彼（开遮处），能正修行，而摄受之。若诸有情，于彼（开遮处），邪僻而行，而调伏之。诸有情与自己现后安乐，令诸有情趣入彼故。

施等俱行净戒，谓彼所摄自他众当于此世、他世安乐。

十种清净戒之要义，远离六过，具彼之对治功德，故清净。

云何六过？意乐过、加行过、愿过、他不信过、不饶益自己过、不得所求过。

其中，意乐之过有二种，一、受时恶受，二、守护时太沉太举故。

加行时，于彼不作加行及贪着他恶事故，成加行过。

于今世，邪愿为后世之过，谓愿过。

[190b.1]དགེ་བའི་ཕྱོགས་ལ་སོགས་པ་ལ་སྦྱོར་བ་དང་།འཚོ་བའི་ཡོ་བྱད་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བའི་དུས་ན་གཞན་མ་དད་པར་འགྱུར་བའི་ཉེས་པ་ནི་གཞན་དག་གིས་སྨད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བདག་སྡུག་བསྔལ་བ་ལ་གནས་པའི་ཕྱིར་བདག་ལ་ཕན་མི་འདོགས་པའི་ཉེས་པའོ།།

[190b.2]འདོད་པའི་དོན་མི་འཐོབ་པའི་ཉེས་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ངེས་པར་འབྱིན་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་།བརྟེན་<(2)《པེ་》《སྣར་》བརྟན།>པོར་མི་བྱེད་པ་དང་མེད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ།།

[190b.2]དེ་ཇི་སྐད་བསྟན་པ་བཞིན་དུ་མི་བྱེད་པའི་ཉེས་པ་ནི་འདོད་པའི་དོན་མི་འཐོབ་<(3)《པེ་》《སྣར་》ཐོབ།>པའི་ཉེས་པ་<(4)《པེ་》《སྣར་》པའི།>སྟེ།ཉེས་པ་རྣམ་པ་བཅུ་པོ་འདི་དག་རྣམ་པར་སྤངས་པའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་དག་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཞེས་བྱའོ།།

[190b.3]ཕན་ཡོན་རྣམ་པ་ལྔའི་དོན་གྱི་མདོ་ནི་འབྲས་བུ་ལྔའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ཕན་ཡོན་ལྔ་སྟེ།སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་དགོངས་པར་འགྱུར་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བདག་པོའི་འབྲས་བུའོ། །མཆོག་ཏུ་དགའ་བ་ཆེན་པོ་ལ་གནས་བཞིན་དུ་འཆི་བའི་དུས་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་ནི་བྲལ་བའི་འབྲས་བུ་སྟེ། ཉེ་བཅིལ་བ་དང་ལེགས་སུ་སྨོན་<(1)《པེ་》《སྣར་》སྨིན།>པས་འཆི་བའི་དུས་ན་ཡིད་མི་བདེ་བ་སྤངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གནས་སྐབས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དག་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་འབྲས་བུའོ།།

[190b.5]ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཚད་མེད་པ་དང་ལྡན་པ་ནི་སྐྱེས་བུའི་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ་སྟེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཡང་དག་པར་བླངས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཚད་མེད་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྡན་ནོ། །རྒྱུ་མཐུན་པའི་འབྲས་བུ་ནི་རང་འབྲུངས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དེའི་བདག་ཉིད་འཐོབ་པའི་ཕྱིར་རོ།།

于善品等加行，及寻求生活资具时，他不信之过，他人讥毁故。自住苦故，即不饶益自己之过。

不得所求义过有二：非自性永离故、不令坚固及令无（缺减、破坏）故。

如彼所说不作之过，即不得所求义之过。远离此等十种过故，名“清净戒”。

五种利益之要义，谓就五果增上而言五利益：所言“诸佛护念”是增上果。将舍命时，住大欢喜，是离系果，由伏恶行及善愿，临终能离忧恼故。现时阶段，随生何处，与善知识，共同生彼，是异熟果。

具无量尸罗藏，是士用果，由正受菩萨戒之力，得无量福德藏，令圆满戒度，具有如是之戒。等流果，谓自性[29]净戒，戒为其性。

[190b.6]བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ནི་འདི་དག་ཏུ་ཟད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཇི་སྐད་བསྟན་པའི་རྣམ་པ་དགུ་པོ་རྣམས་སོ། །

[190b.7]བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་ཡང་དེ་དག་ཏུ་ཟད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཕན་ཡོན་ལྔ་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་རྣམས་སོ། །

[190b.7]བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བྱ་བ་ཡང་དེ་དག་ཏུ་ཟད་དེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སེམས་གནས་པ་དང་། བདག་གིས་<(2)《པེ་》《སྣར་》གི།>སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་པའོ། །

[191a.1]བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ལེའུ་བཤད་པ་སློབ་དཔོན་ཡོན་ཏན་འོད་ཀྱིས་མཛད་པ་རྫོགས་སོ།། །།རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་པྲ་ཛ་ཉཱ་ཝརྨ<(3)《པེ་》《སྣར་》པྲཛྙཱ་བ།>དང་། ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙཱ་བ<(4)《པེ་》《སྣར་》བླ།>བནྡེ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་ལ་སོགས་པས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པའོ།།

所言“唯有尔所菩萨净戒”，谓如上所说九种尸罗。

所言“唯有尔所净戒胜利”，谓凡所说五种利益。

所言“唯有尔所净戒所作”，谓安住其心，自己成熟佛法，成熟有情。

《菩萨戒品释》系阿阇黎功德光所造圆满。印度堪布巴热札瓦玛与主校译师大德智军等翻译、校勘并订正。

藏文注释

1 <(1) མཚན་བྱང་འདི《སྡེ》《ཅོ་》ལྟར་བཀོད་ཅིང་། 《པེ་》《སྣར་》ལ་ ༄། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལེའུ་འགྲེལ་པ་སློབ་དཔོན་ཡོན་ཏན་འོད་ཀྱིས་མཛད་པ་བཞུགས། ཞེས་འཁོད།>

汉文注释

1 功德光论师，世亲菩萨弟子，极善巧毗奈耶，出生于秣搜罗国婆罗门家，幼时熟习外道宗义及明处，后于家乡出家并受具足戒，依止世亲菩萨，修习大小乘藏，及声闻十八部派一切宗义，弟子约五千比丘。住世说约四百年，是否属实，犹存疑惑，然而确是住世很久。后圆寂于自己的故乡。著作颇丰，译为藏文广知者，有《菩萨地所分布施次第第九之上注释》、《菩萨地戒品释》，此二者由那措译师及香智军二位译为藏文，存于论典经品“ཡི”函中。《毗奈耶根本经》及其自释、《毗奈耶行持一百零一羯摩法》，在八世纪末，赤松德赞时，由觉柔译师及噶荣戒源二位译为藏文，存于论典经品“ཟུ”、“ཨུ”、“ཡུ”。

2 《瑜伽师地论》中《本地分》菩萨地之菩萨戒品。

3 《菩萨地戒品》说：“云何菩萨自性戒？谓若略说具四功德，当知是名菩萨自性戒。何等为四？一、从他正受。二、善净意乐。三、犯已还净。四、深敬专念无有违犯。”

4 苾刍男女及正学女、勤策男女所有净戒，是出家分。

5 此处依玄奘法师译例为“事欲”，法尊法师所译《戒品释》中译为“外物欲”。

6 资财等。

7 由此烦恼发起欲求，故说名为欲，谓烦恼欲即贪爱心。

8 《菩萨地》说：“又诸菩萨住律仪戒，于未来世天魔王宫所有妙欲不生喜乐，亦不愿求彼诸妙欲修行梵行，于彼妙欲尚如实现，犹如趣入广大种种恐畏稠林，况余诸欲。”

9 《菩萨地》说：“又诸菩萨既出家已，于现在世尊贵有情种种上妙利养恭敬，正慧审观尚如变吐曾不味著，何况于余卑贱有情，所有下劣利养恭敬。”

10 等起，谓发起的动机。

11 至尊宗喀巴大师所著《戒品释》说：“心未住者为令心住所缘境故，有五教授，谓于上品贪嗔痴慢及寻思者，如其次第不净、慈悲、缘起、界别及以随念阿那波那。”

12 瑜伽四十卷六页云：又诸菩萨，住律仪戒；具足成就五支所摄不放逸行。一、前际俱行不放逸行。二、后际俱行不放逸行。三、中际俱行不放逸行。四、先时所作不放逸行。五、俱时随行不放逸行。谓诸菩萨、于菩萨学，正修学时，若于过去已所违犯，如法悔除；是名菩萨前际俱行不放逸行。若于未来，当所违犯，如法悔除；是名菩萨后际俱行不放逸行。若于现在正所违犯，如法悔除；是名菩萨中际俱行不放逸行。若诸菩萨、先于后时当所违犯，发起猛利自誓欲乐：谓我定当如如所应行，如如所应住；如是如是行，如是如是住；令无所犯。是名菩萨先时所作不放逸行。若诸菩萨、即以如是先时所作不放逸行为所依止，如如行所应行，如如所应住；如是如是行，如是如是住；不起毁犯。是名菩萨俱时随行不放逸行。

13 轨则正命清净，如《菩萨地》说：“又诸菩萨住律仪戒，覆藏自善，发露己恶。少欲喜足，堪忍众苦，性无忧戚，不掉不躁，威仪寂静。离矫诈等一切能起邪命之法。”

14 དེའི་ཆུང་ངུ་ཡང་དང་ཡང་<(6)《པེ་》《སྣར་》-ཡང་།>ངུ་ལེན་པར་མི་བྱེད་པ། 此句在《菩萨地》藏文中对应的句子是：ལུས་དང་ལོངས་སྤྱོད་ལ་ལྟ་བ་བྱུང་བ་ཆུང་ངུ་ཡང་དང་ངུ་ལེན་པར་མི་བྱེད་ན། 因此，此处译文依“དང་ངུ་ལེན་པ”而译，更符合义理。

15 《戒品释》说：“其胜利者，谓人天果及三菩提。”

16 “乐因”在北京版、奈塘版中为“善因”。《戒品释》说：“因者即十善等，增上生因决定胜因，谓依善友，听闻正法，及思修等。”

17 《菩萨地》说：“又于五处如实了知，谓如实知善果胜利，又能如实了知善因，又能如实知善因果倒与无倒，又如实知摄善法障。”

18 《菩萨地》说：“谓诸菩萨，于诸有情彼彼事业，皆为助伴。谓于思量所作事业，及于功用所作事业，悉能与彼而作助伴。或于道路若往若来，或于无倒事业加行，或于守护所有财物，或于和合辗转乖离，或于义会，或于修福，皆为助伴。”

19 一、于思量所作事业；二、于功用所作事业；三、于无倒事业加行。

20 一、于思量所作事业；二、于功用所作事业。

21 《戒品释》说：“又不具足三种可爱，谓无资财，乏少妙行，不具辩说，有不活畏，及恶名畏，众威德畏。”

22 《戒品释》：“丧亲生忧，分五：一、丧能生亲，谓丧父母。二、丧失摄受及果脉亲，谓死妻子。三、失使命亲，谓死奴婢及死僮仆。四、离诸有恩慈爱之亲，谓丧宗长、朋友、余族。五、失离开导利益之亲，谓丧亲教、轨范、尊长、同梵行者，所生忧愁。”

23 《戒品释》说：“因他令失，分二：一、由他受用之所致苦，谓为恶亲非理

横取。二、由自家室所起忧苦，谓家生火之所耗费。”

24 此处“体、性”依藏文则译为“意乐、自性”

25 或译为“戒蕴”。

26 或译为“长老”。

27 此段在法尊法师所译《戒品释》对应的译文为：二由毁犯者，无知放逸所犯是下，烦恼盛故所犯是中，由轻悔故所犯是上。

28 出自《瑜伽师地论》第二十五卷：本地分声闻地第十三初瑜伽处出离地第三之四。

29 戒体自能生起。

附录：

《菩萨戒品释》文中所引《瑜伽师地论》原文

弥勒菩萨说
三藏法师玄奘奉 诏译

《瑜伽师地论》卷第四十
本地分中菩萨地第十五初持瑜伽处戒品第十之一

1. 开戒九门

云何菩萨戒波罗蜜多。嗢拕南曰。

自性一切难

一切门善士

一切种遂求

二世乐清净

如是九种相

是名略说戒

谓九种相戒名为菩萨戒波罗蜜多。一自性戒。二一切戒。三难行戒。四一切门戒。五善士戒。六一切种戒。七遂求戒。八此世他世乐戒。九清净戒。

2. 依门随解

一、自性戒

云何菩萨自性戒。谓若略说具四功德。当知是名菩萨自性戒。何等为四。一从他正受。二善净意乐。三犯已还净。四深敬专念无有违犯。由诸菩萨从他正受故。于所学戒若有违犯。即外观他深生愧耻。由诸菩萨善净意乐故。于所学戒若有违犯。即内自顾深起惭羞。由诸菩萨于诸学处犯已还净。深敬专念初无违犯。二因缘故。离诸恶作。如是菩萨从他正受善净意乐。为依止故生起惭愧。由惭愧故能善防护所受尸罗。由善防护所受戒故离诸恶作。又于是中。从他正受。善净意乐。此二是法。犯已还净。深敬专念无有违犯。此二是前二法所引。又于是中。从他正受。善净意乐。深敬专念无有违犯。由此三法应知能令不毁菩萨所受净戒。犯已还净。由此一法应知能令犯已还出。如是菩萨具四功德自性尸罗。应知即是妙善净戒。正受随学。能利自他。利益安乐无量众生。哀愍世间诸天人等。令得义利利益安乐故。应知即是无量净戒。摄受无量菩萨所学故。应知即是饶益一切有情净戒。现前能作一切有情利益安乐故。应知即是能获大果胜利净戒。摄受随与无上正等菩提果故。是名菩萨自性戒。

二、一切戒

云何菩萨一切戒。谓菩萨戒略有二种。一在家分戒。二出家分戒是名一切戒。又即依此在家出家二分净戒。略说三种。一律仪戒。二摄善法戒。三饶益有情戒。

律仪戒者。谓诸菩萨所受七众别解脱律仪。即是苾刍戒。苾刍尼戒。正学戒。勤策男戒。勤策女戒。近事男戒。近事女戒。如是七种。依止在家出家二分。如应当知。是名菩萨律仪戒。

摄善法戒者。谓诸菩萨受律仪戒后。所有一切为大菩提。由身语意积集诸善。总说名为摄善法戒。此复云何。谓诸菩萨依戒住戒。于闻于思于修止观于乐独处。精勤修学。如是时时于诸尊长。精勤修习合掌起迎问讯礼拜恭敬之业。即于尊长勤修敬事。于疾病者悲愍殷重瞻侍供给。于诸妙说施以善哉。于有功德补特伽罗。真诚赞美。于十方界一切有情一切福业。以胜意乐起净信心发言随喜。于他所作一切违犯思择安忍。以身语意已作未作一切善根。回向无上正等菩提。时时发起种种正愿以一切种上妙供具供佛法僧。于诸善品恒常勇猛精进修习。于身语意住不放逸。于诸学处正念正知正行。防守密护根门。于食知量。初夜后夜常修觉悟。亲近善士依止善友。于自愆犯审谛了知深见过失。既审了知深见过已。其未犯者专意护持。其已犯者于佛菩萨同法者所。至心发露如法悔除。如是等类所有引摄护持。增长诸善法戒。是名菩萨摄善法戒。

云何菩萨饶益有情戒。当知此戒略有十一相。何等十一。谓诸菩萨于诸有情能引义利。彼彼事业与作助伴。于诸有情随所生起疾病等苦。瞻侍病等亦作助伴。又诸菩萨依世出世种种义利。能为有情说诸法要。先方便说先如理说。后令获得彼彼义利。

又诸菩萨于先有恩诸有情所善守知恩。随其所应现前酬报。又诸菩萨于堕种种师子虎狼鬼魅王贼水火等畏诸有情类。皆能救护。令离如是诸怖畏处。又诸菩萨于诸丧失财宝亲属诸有情类。善为开解令离愁忧。又诸菩萨于有匮乏资生众具诸有情类。施与一切资生众具。又诸菩萨随顺道理。正与依止如法御众。又诸菩萨随顺世间。事务言说。呼召去来。谈论庆慰。随时往赴。从他受取饮食等事。以要言之。远离一切能引无义违意现行。于所余事心皆随转。又诸菩萨若隐若露。显示所有真实功德。令诸有情欢喜进学。又诸菩萨于有过者。内怀亲昵利益安乐增上意乐调伏诃责治罚驱摈。为欲令其出不善处安置善处。又诸菩萨以神通力。方便示现那落迦等诸趣等相。令诸有情厌离不善。方便引令入佛圣教欢喜信乐生希有心勤修正行。云何菩萨住律仪戒。住摄善法戒。住饶益有情戒。善护律仪戒。善修摄善法戒善行一切种饶益有情戒。

谓诸菩萨住别解脱律仪戒时。舍转轮王而出家已。不顾王位如弃草秽。如有贫庶为活命故。弃下劣欲而出家已不顾劣欲。不如菩萨清净意乐舍轮王位而出家已不顾一切人中最胜转轮王位。又诸菩萨住律仪戒。于未来世天魔王宫所有妙欲。不生喜乐。亦不愿求彼诸妙欲修行梵行。于彼妙欲尚如实观。犹如趣入广大种种恐畏稠林。况余诸欲。又诸菩萨既出家已。于现在世尊贵有情种种上妙利养恭敬。正慧审观。尚如变吐曾不味着。何况于余卑贱有情所有下劣利养恭敬。又诸菩萨常乐远离若独静

处。若在众中。于一切时心专远离寂静而住。不唯于是尸罗律仪而生喜足。依戒住戒勤修无量菩萨等持。为欲引发证得自在。又诸菩萨虽处杂众。而不乐为乃至少分不正言论。居远离处。不起少分诸恶寻思。或时失念暂尔现行。寻便发起猛利悔愧。深见其过数数悔愧。深见过故虽复暂起不正言论诸恶寻思。而能速疾安住正念。于彼获得无复作心。由此因缘则能拘检。习拘检故渐能如昔。于彼现行深生喜乐。于今安住彼不现行。喜乐亦尔。又能违逆令不现起。又诸菩萨于诸菩萨一切学处。及闻已入大地菩萨广大无量不可思议长时最极难行学处。心无惊惧亦不怯劣。唯作是念。彼既是人。渐次修学于诸菩萨一切学处广大无量不可思议净身语等诸律仪戒。成就圆满。我亦是人。渐次修学决定无疑。当得如彼净身语等诸律仪戒成就圆满。又诸菩萨住律仪戒常察己过不伺他非。普于一切凶暴犯戒诸有情所。无损害心无瞋恚心。菩萨于彼由怀上品法大悲故。现前发起深怜愍心欲饶益心。又诸菩萨住律仪戒。虽复遭他手足块石刀杖等触之所加害。于彼尚无少恚恨心。况当于彼欲出恶言欲行加害。况复发言毁辱诃责。以少苦触作不饶益。

又诸菩萨住律仪戒。具足成就五支所摄不放逸行。一前际俱行不放逸行。二后际俱行不放逸行。三中际俱行不放逸行。四先时所作不放逸行。五俱时随行不放逸行。谓诸菩萨于菩萨学正修学时。若于过去已所违犯如法悔除。是名菩萨前际俱行不放逸行。若于未来当所违犯如法悔除。是名菩萨后际俱行不放逸

行。若于现在正所违犯如法悔除。是名菩萨中际俱行不放逸行。若诸菩萨先于后时当所违犯发起猛利自誓欲乐。谓我定当如如所应行。如如所应住。如是如是行。如是如是住。令无所犯。是名菩萨先时所作不放逸行。若诸菩萨即以如是先时所作不放逸行为所依止。如如所应行。如如所应住。如是如是行。如是如是住。不起毁犯。是名菩萨俱时随行不放逸行。又诸菩萨住律仪戒。覆藏自善发露己恶。少欲喜足堪忍众苦。性无忧戚不掉不躁威仪寂静。离矫诈等一切能起邪命之法。菩萨成就如是十支。名住律仪戒善护律仪戒。谓不顾恋过去诸欲。又不希求未来诸欲。又不耽着现在诸欲。又乐远离不生喜足。又能扫涤不正言论诸恶寻思。又能于己不自轻蔑。又性柔和。又能堪忍。又不放逸。又能具足轨则净命。

又诸菩萨已能安住摄善法戒。若于身财少生顾恋。尚不忍受。何况其多。又于一切犯戒因缘根本烦恼少分烦恼忿恨等生。亦不忍受。又于他所发生恚害怨恨等心。亦不忍受。又于所起懈怠懒惰。亦不忍受。又于所起等至味着等至烦恼。亦不忍受。又于五处如实了知。谓如实知善果胜利。又能如实了知善因。又能如实知善因果倒与无倒。又如实知摄善法障。是诸菩萨能于善果见大胜利寻求善因。为摄善故如实了知倒与无倒。由此菩萨获得善果。不于无常妄见为常。不于其苦妄见为乐。不于不净妄见为净。不于无我妄见为我。如实了知摄善法障。为摄善故速疾远离。菩萨由此十种相故。名住摄善法戒。速能摄善

一切种相。谓施渐次。若戒渐次。若忍渐次。若精进渐次若静虑渐次及五种慧。

又诸菩萨由十一相。名住一切种饶益有情戒。于一一相中成就一切种谓诸菩萨于诸有情彼彼事业。皆为助伴。谓于思量所作事业。及于功用所作事业悉能与彼而作助伴或于道路若往若来。或于无倒事业加行。或于守护所有财物。或于和合展转乖离。或于义会或于修福。皆为助伴。于诸救苦亦为助伴。谓于遭遇疾疫有情。瞻侍供给。盲者启导。聋者撝义。手代言者晓以想象。迷方路者示以遇途。支不具者惠以荷乘。其愚騃者诲以胜慧。为贪欲缠所苦有情。开解令离贪欲缠苦。如是若为瞋恚惛沈。睡眠掉举。恶作疑缠。所苦有情。开解令离疑缠等苦。欲寻思缠所苦有情。开解令离欲寻思苦。如欲寻思。恚害亲里国土不死轻侮相应族姓相应所有寻思当知亦尔。他蔑他胜所苦有情。开解令离被蔑胜苦。行路疲乏所苦有情。施座施处调身按摩。令其止息劳倦众苦。又诸菩萨为诸有情如理宣说。谓于乐行恶行有情。为欲令断诸恶行故。以相应文句助伴随顺。清亮有用相称应顺。常委分资粮法而为宣说。或复方便善巧宣说。如于乐行恶行有情为欲令断诸恶行故如是。于行悭行有情。为欲令彼断悭行故。于现法中求财宝者。为欲令彼正少功力集多财宝守护无失。于佛圣教怀憎嫉者。为欲令彼得清净信证清净见。超诸恶趣尽一保证。越一切苦。应知亦尔。

又诸菩萨于其有恩诸有情所。深知恩惠常思酬报。暂见申敬赞言善来。怡颜欢慰。吐诚谈谑祥处设座正筵令坐。若等若增财利供养现前酬答。非以下劣。于彼事业虽不求请。尚应伴助。况于有命。如于事业如是。于苦。于如理说。于方便说。于济怖畏。于衰恼处开解愁忧。于惠资具。于与依止。于随心转于显实德令深欢悦。于怀亲爱方便调伏。于现神通惊恐引摄。如应广说当知亦尔。又诸菩萨于遭怖畏诸有情类能为救护。谓于种种禽兽水火。王贼怨敌。家主宰官。不活恶名。大众威德。非人起尸。魍魉等畏皆能救护令得安隐。又诸菩萨于处衰恼诸有情类。能善开解令离愁忧。或依亲属有所衰亡所谓父母兄弟。妻子奴婢。僮仆宗长。朋友内外族因。亲教轨范。及余尊重。时有丧亡。善为开解令离忧恼。或依财宝有所丧失。谓或王贼之所侵夺。或火所烧或水所溺。或为矫诈之所诳诱。或由事业无方损失。或为恶亲非理横取。或家生火之所耗费。于如是等财宝丧失。善为开解令离忧恼。由是因缘诸有情类生软中上三品愁忧。菩萨皆能正为开解。又诸菩萨备资生具。随有来求即皆施与。谓诸有情求食与食求饮与饮。求乘与乘求衣与衣。求庄严具施庄严具。求诸什物施以什物。求鬘涂香。施鬘涂香。求止憩处施止憩处。求诸光明施以光明。又诸菩萨性好摄受诸有情类。如法御众方便饶益。以无染心先与依止。以怜愍心现作饶益。然后给施如法衣服饮食卧具病缘医药资身什物。若自无有应从净信长者居士婆罗门等求索与之。于己以法所获如法

衣服饮食诸坐卧具病缘医药资身什物。与众同用自无隐费。于时时间以其随顺八种教授而正教授。五种教诫而正教诫。此中所说教授教诫。当知如前力种性品已广分别。又诸菩萨于有情心性好随转。随心转时先知有情若体若性。知体性已。随诸有情所应共住。即应如是与其共住。随诸有情所应同行。即应如是与彼同行。若诸菩萨欲随所化有情心转。当审观察。若于如是如是相事现行身语。生他忧苦。如是忧苦若不令其出不善处安立善处。菩萨尔时于如是事现行身语。护彼心故方便思择励力遮止。令不现行。如是忧苦若能令其出不善处安立善处。菩萨尔时于如是事现行身语住哀愍心。不随如是有情心转。方便思择励力策发要令现行。复审观察。若于如是他有情事现行身语。令余有情发生忧苦。如是忧苦若不令他或余有情或不令二出不善处安立善处。菩萨尔时于如是事现行身语。护余心故方便思择励力遮止。令不现行。如是忧苦若能令他或余有情或能令二出不善处安立善处。菩萨尔时于如是事现行身语。住哀愍心。不随如是有情心转。方便思择励力策发要令现行。复审观察。若于如是菩萨自事现行身语生他忧苦。如是现行身语二业。非诸菩萨学处所摄。不顺福德智慧资粮。如是忧苦不能令他出不善处安立善处。菩萨尔时于如是事现行身语。护他心故方便思择励力遮止令不现行。与此相违现行身语如前应知。如生忧苦。如是广说生于喜乐随其所应当知亦尔。又随他心而转菩萨。知他有情忿缠所缠现前忿缠难可舍离。尚不赞叹。何况毁呰。即于尔时亦不谏诲。又随他心而转菩萨。他虽不来谈论庆慰。尚

应自往谈论庆慰。何况彼来而不酬报。又随他心而转菩萨。终不故意恼触于他。唯除诃责诸犯过者。起慈悲心诸根寂静。如应诃责令其调伏。又随他心而转菩萨。终不嗤诮轻弄于他令其愧。不安隐住。亦不令其心生忧悔。虽能摧伏得胜于彼。而不彰其堕在负处。彼虽净信。生于谦下终不现相而起自高。又随他心而转菩萨。于诸有情非不亲近不极亲近。亦不非时而相亲近。又随他心而转菩萨。终不现前毁他所爱。亦不现前赞他非爱。非情交者不吐实诚。不屡希望知量而受。若先许应他饮食等。终无假托不赴先祈。为性谦冲如法晓谕。又诸菩萨性好赞扬真实功德令他欢喜。于信功德具足者前。赞扬信德令其欢喜。于戒功德具足者前。赞扬戒德令其欢喜。于闻功德具足者前。赞扬闻德令其欢喜。于舍功德具足者前。赞扬舍德令其欢喜。于慧功德具足者前。赞扬慧德令其欢喜。又诸菩萨性好悲愍。以调伏法调伏有情。若诸有情有下品过下品违犯。内怀亲爱无损恼心。以软诃责而诃责之。若诸有情有中品过中品违犯。内怀亲爱无损恼心。以中诃责而诃责之。若诸有情有上品过上品违犯。内怀亲爱无损恼心。以上诃责而诃责之。如诃责法。治罚亦尔。若诸有情有下中品应可驱摈过失违犯。菩萨尔时为教诫彼及余有情。以怜愍心及利益心。权时驱摈后还摄受。若诸有情有其上品应可驱摈过失违犯。菩萨尔时尽寿驱摈。不与共住不同受用。怜愍彼故不还摄受。勿令其人于佛圣教多摄非福。又为教诫利余有情。又诸菩萨为欲饶益诸有情故。现神通力。或为恐怖。或为引摄。谓为乐行诸恶行者。方便示现种种恶行

诸果异熟。谓诸恶趣小那落迦。大那落迦。寒那落迦。热那落迦。既示现已而告之言。汝当观此先于人中造作增长诸恶行故。今受如是最极暴恶辛楚非爱苦果异熟彼见是已恐怖厌患离诸恶行。复有一类无信有情。菩萨众中随事故问。彼作异思拒而不答。菩萨尔时或便化作执金刚神。或复化作壮色大身巨力药叉。令其恐怖。由是因缘舍慢生信恭敬正答。其余大众闻彼正答亦皆调伏。或现种种神通变化。或一为多或多为一。或以其身穿过石壁山岩等障往还无碍。如是广说乃至梵世身自在转。现无量种神变差别。或复现入火界定等。或复示现共声闻等种种神通。方便引摄令诸有情踊跃欢喜。诸未信者。方便安处信具足中。诸犯戒者。方便安处戒具足中。诸少闻者。方便安处闻具足中。多悭悋者。方便安处舍具足中。诸恶慧者。方便安处慧具足中。如是菩萨成就一切种饶益有情戒。

是名菩萨三种戒藏。亦名无量大功德藏。谓律仪戒所摄戒藏。摄善法戒所摄戒藏。饶益有情戒所摄戒藏。

若诸菩萨欲于如是菩萨所学三种戒藏。勤修学者。或是在家或是出家。先于无上正等菩提发弘愿已。当审访求同法菩萨。已发大愿有智有力。于语表义能授能开。于如是等功德具足胜菩萨所。先礼双足。如是请言。我今欲于善男子所或长老所或大德所。乞受一切菩萨净戒。唯愿须臾不辞劳倦哀愍听授。既作如是无倒请已。偏袒右肩。恭敬供养十方三世诸佛世尊。已入

大地得大智慧得大神力诸菩萨众。现前专念彼诸功德。随其所有功德因力。生殷净心或少净心。有智有力胜菩萨所。谦下恭敬膝轮据地。或蹲跪坐对佛像前。作如是请。唯愿大德或言长老或善男子。哀愍授我菩萨净戒。如是请已。专念一境。长养净心。我今不久当得无尽无量无上大功德藏。即随思惟如是事义。默然而住。尔时有智有力菩萨。于彼能行正行菩萨。以无乱心若坐若立而作是言。汝如是名善男子听。或法弟听。汝是菩萨不。彼应答言是。发菩提愿未。应答言已发。自此已后应作是言。汝如是名善男子或法弟。欲于我所受诸菩萨一切学处受诸菩萨一切净戒。谓律仪戒摄善法戒饶益有情戒。如是学处如是净戒。过去一切菩萨已具。未来一切菩萨当具。普于十方现在一切菩萨今具。于是学处于是净戒。过去一切菩萨已学。未来一切菩萨当学。现在一切菩萨今学。汝能受不。答言能受。能授菩萨第二第三亦如是说。能受菩萨第二第三亦如是答。能授菩萨作如是问。乃至第三授净戒已。能受菩萨作如是答。乃至第三受净戒已。能受菩萨不起于坐。能授菩萨对佛像前。普于十方现住诸佛及诸菩萨。恭敬供养顶礼双足。作如是白。某名菩萨。今已于我某菩萨所。乃至三说受菩萨戒。我某菩萨已为某名菩萨作证。唯愿十方无边无际诸世界中诸佛菩萨第一真圣。于现不现一切时处。一切有情皆现觉者。于此某名受戒菩萨。亦为作证。第二第三亦如是说。如是受戒羯磨毕竟。从此无间普于十方无边无际诸世界中现住诸佛已入大地诸菩萨前。法尔相现。由此表示。如是菩萨已受菩萨所受净戒。尔时十方

诸佛菩萨。于是菩萨法尔之相。生起忆念。由忆念故正智见转。由正智见如实觉知。某世界中某名菩萨。某菩萨所正受菩萨所受净戒。一切于此受戒菩萨。如子如弟生亲善意眷念怜愍。由佛菩萨眷念怜愍。令是菩萨希求善法倍复增长无有退减。当知是名受菩萨戒。启白请证。

如是已作受菩萨戒羯磨等事。授受菩萨俱起供养。普于十方无边无际诸世界中诸佛菩萨。顶礼双足恭敬而退。如是菩萨所受律仪戒。于余一切所受律仪戒。最胜无上无量无边大功德藏之所随逐。第一最上善心意乐之所发起。普能对治于一切有情一切种恶行。一切别解脱律仪。于此菩萨律仪戒。百分不及一。千分不及一。数分不及一。计分不及一。算分不及一。喻分不及一。邬波尼杀昙分亦不及一。摄受一切大功德故。

又此菩萨安住如是菩萨净戒。先自数数专谛思惟。此是菩萨正所应作。此非菩萨正所应作。既思惟已然后为成正所作业。当勤修学。又应专励听闻菩萨素怛缆藏及以解释。即此菩萨素怛缆藏摩怛履迦。随其所闻当勤修学。

又诸菩萨不从一切。唯聪慧者求受菩萨所受净戒。无净信者不应从受。谓于如是所受净戒。初无信解不能趣入不善思惟。有悭贪者悭贪弊者。有大欲者无喜足者。不应从受。毁净戒者。于诸学处无恭敬者。于戒律仪有慢缓者。不应从受。有忿恨者。

多不忍者。于他违犯不堪耐者。不应从受。有懒惰者。有懈怠者。多分耽着日夜睡乐倚乐卧乐好合徒侣乐喜谈者。不应从受。心散乱者下至不能犛牛乳顷善心一缘住修习者。不应从受。有闇昧者。愚痴类者。极劣心者。诽谤菩萨素怛缆藏及菩萨藏摩怛履迦者。不应从受。

又诸菩萨于受菩萨戒律仪法。虽已具足受持究竟。而于谤毁菩萨藏者无信有情。终不率尔宣示开悟。所以者何。为其闻已不能信解大无知障之所覆蔽。便生诽谤。由诽谤故。如住菩萨净戒律仪。成就无量大功德藏。彼诽谤者。亦为无量大罪业藏之所随逐。乃至一切恶言恶见及恶思惟。未永弃舍终不免离。
又诸菩萨欲授菩萨菩萨戒时。先应为说菩萨法藏摩怛履迦菩萨学处及犯处相。令其听受。以慧观察自所意乐。堪能思择受菩萨戒。非唯他劝非为胜他。当知是名坚固菩萨。堪受菩萨净戒律仪。以受戒法如应正授。如是菩萨住戒律仪。有其四种他胜处法。何等为四。若诸菩萨为欲贪求利养恭敬。自赞毁他。是名第一他胜处法。若诸菩萨现有资财性悭财故。有苦有贫无依无怙正求财者来现在前。不起哀怜而修惠舍。正求法者来现在前。性悭法故虽现有法而不给施。是名第二他胜处法。若诸菩萨长养如是种类忿缠。由是因缘不唯发起麁言便息。由忿蔽故加以手足块石刀杖。捶打伤害损恼有情。内怀猛利忿恨意乐。有所违犯他来谏谢不受不忍不舍怨结。是名第三他胜处法。若诸菩萨谤菩萨藏。爱乐宣说开示建立像似正法。于像似法或自

信解或随他转。是名第四他胜处法。如是名为菩萨四种他胜处法。

菩萨于四他胜处法。随犯一种况犯一切。不复堪能于现法中增长摄受菩萨广大菩提资粮。不复堪能于现法中意乐清净。是即名为相似菩萨。非真菩萨。菩萨若用软中品缠。毁犯四种他胜处法。不舍菩萨净戒律仪。上品缠犯。即名为舍。若诸菩萨毁犯四种他胜处法。数数现行都无惭愧。深生爱乐见是功德。当知说名上品缠犯。非诸菩萨。暂一现行他胜处法。便舍菩萨净戒律仪。如诸苾刍犯他胜法即便弃舍别解脱戒。若诸菩萨由此毁犯。弃舍菩萨净戒律仪。于现法中堪任更受非不堪任。如苾刍住别解脱戒犯他胜法。于现法中不任更受。

略由二缘舍诸菩萨净戒律仪。一者弃舍无上正等菩提大愿。二者现行上品缠犯他胜处法。若诸菩萨虽复转身遍十方界在在生处。不舍菩萨净戒律仪。由是菩萨不舍无上菩提大愿。亦不现行上品缠犯他胜处法。若诸菩萨转受余生忘失本念。值遇善友。为欲觉悟菩萨戒念。虽数重受。而非新受亦不新得。

《瑜伽师地论》卷第四十一

本地分中菩萨地第十五初持瑜伽处戒品第十之二

如是菩萨安住菩萨净戒律仪。于有违犯及无违犯是染非染软中

上品。应当了知。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。于日日中若于如来或为如来造制多所。若于正法或为正法造经卷所。谓诸菩萨素怛缆藏摩怛理迦。若于僧伽。谓十方界已入大地诸菩萨众。若不以其或少或多诸供养具而为供养。下至以身一拜礼敬。下至以语一四句颂赞佛法僧真实功德。下至以心一清净信随念三宝真实功德。空度日夜。是名有犯有所违越。若不恭敬懒惰懈怠而违犯者。是染违犯。若误失念而违犯者。非染违犯。无违犯者。谓心狂乱。若已证入净意乐地常无违犯。由得清净意乐菩萨。譬如已得证净苾刍恒时法尔于佛法僧以胜供具承事供养。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。有其大欲而无喜足。于诸利养及以恭敬生着不舍。是名有犯有所违越。是染违犯。无违犯者。谓为断彼生起乐欲。发勤精进摄彼对治。虽勤遮遏而为猛利性惑所蔽。数起现行。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。见诸耆长有德可敬同法者来。憍慢所制怀嫌恨心怀恚恼心。不起承迎不推胜座。若有他来语言谈论庆慰请问。憍慢所制怀嫌恨心怀恚恼心。不称正理发言酬对。是名有犯有所违越。是染违犯。非憍慢制无嫌恨心无恚恼心。但由懒惰懈怠忘念无记之心。是名有犯有所违越。非染违犯。无违犯者。谓遭重病。或心狂乱。或自睡眠。他生觉想而来亲附。语言谈论庆慰请问。或自为他宣说诸法论义决择。或复与余谈论庆慰。或他说法论义决择属耳而听。或有违犯说正法者。为欲将护说法者心。或欲方便调彼伏彼出不善处安立善处。或护僧制。或为将护多有情心而不酬对皆无违犯。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。他来延请。或往居家或往余寺。奉施饮食及衣服等诸资生具。憍慢所制怀嫌恨心怀恚恼心。不至其所不受所请。是名有犯有所违越。是染违犯。若由懒惰懈怠忘念无记之心。不至其所不受所请。是名有犯有所违越。非染违犯。无违犯者。或有疾病。或无气力。或心狂乱。或处悬远。或道有怖。或欲方便调彼伏彼出不善处安立善处。或余先请。或为无间修诸善法欲护善品令无暂废。或为引摄未曾有义。或为所闻法义无退。如为所闻法义无退。论义决择当知亦尔。或复知彼怀损恼心诈来延请。或为护他多嫌恨心。或护僧制不至其所不受所请。皆无违犯。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。他持种种生色可染末尼真珠琉璃等宝。及持种种众多上妙财利供具。殷懃奉施。由嫌恨心或恚恼心违拒不受。是名有犯有所违越。是染违犯。舍有情故。若由懒惰懈怠忘念无记之心违拒不受。是名有犯有所违越。非染违犯。无违犯者。或心狂乱。或观受已心生染着。或观后时彼定追悔。或复知彼于施迷乱。或知施主随舍随受由是因缘定当贫匮。或知此物是僧伽物窣堵波物。或知此物劫盗他得。或知此物由是因缘多生过患。或杀或缚或罚或黜或嫌或责。违拒不受。皆无违犯。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。他来求法。怀嫌恨心怀恚恼心。嫉妬变异不施其法。是名有犯有所违越。是染违犯。若由懒惰

懈怠忘念无记之心不施其法。是名有犯有所违越非染违犯。无违犯者。谓诸外道伺求过短。或有重病或心狂乱。或欲方便调彼伏彼出不善处安立善处。或于是法未善通利。或复见彼不生恭敬无有羞愧以恶威仪而来听受。或复知彼是钝根性于广法教得法究竟深生怖畏。当生邪见增长邪执衰损恼坏。或复知彼法至其手转布非人。而不施与皆无违犯。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。于诸暴恶犯戒有情。怀嫌恨心怀恚恼心由彼暴恶犯戒为缘。方便弃舍不作饶益。是名有犯有所违越。是染违犯。若由懒惰懈怠弃舍。由忘念故。不作饶益。是名有犯有所违越。非染违犯。何以故。非诸菩萨于净持戒身语意业寂静现行。诸有情所起怜愍心欲作饶益。如于暴恶犯戒有情于诸苦因而现转者。无违犯者。谓心狂乱。或欲方便调彼伏彼。广说如前。或为将护多有情心。或护僧制方便弃舍不作饶益。皆无违犯。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。如薄伽梵。于别解脱毘奈耶中。将护他故建立遮罪。制诸声闻令不造作。诸有情类未净信者令生净信。已净信者令倍增长。于中菩萨与诸声闻。应等修学无有差别。何以故。以诸声闻自利为胜。尚不弃舍将护他行。为令有情未信者信。信者增长学所学处。何况菩萨利他为胜。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。如薄伽梵。于别解脱毘奈耶中。为令声闻少事少业少悕望住建立遮罪。制诸声闻令不造作。于中

菩萨与诸声闻不应等学。何以故。以诸声闻自利为胜不顾利他。于利他中少事少业少悕望住可名为妙。非诸菩萨利他为胜。不顾自利于利他中少事少业少悕望住得名为妙如是菩萨为利他故。从非亲里长者居士婆罗门等及恣施家。应求百千种种衣服。观彼有情有力无力。随其所施如应而受。如说求衣求钵亦尔。如求衣钵。如是自求种种丝缕令非亲里为织作衣。为利他故应畜种种憍世耶衣诸坐卧具。事各至百。生色可染百千俱胝。复过是数亦应取积。如是等中少事少业少悕望住制止遮罪。菩萨不与声闻共学。安住净戒律仪菩萨。于利他中怀嫌恨心怀恚恼心。少事少业少悕望住。是名有犯有所违越。是染违犯。若由懒惰懈怠忘念无记之心。少事少业少悕望住。是名有犯有所违越。非染违犯。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。善权方便为利他故。于诸性罪少分现行。由是因缘于菩萨戒无所违犯生多功德。谓如菩萨见劫盗贼为贪财故欲杀多生。或复欲害大德声闻独觉菩萨。或复欲造多无间业。见是事已发心思惟。我若断彼恶众生命堕那落迦。如其不断。无间业成当受大苦。我宁杀彼堕那落迦。终不令其受无间苦。如是菩萨意乐思惟。于彼众生或以善心或无记心。知此事已为当来故深生惭愧。以怜愍心而断彼命。由是因缘于菩萨戒无所违犯生多功德。又如菩萨见有增上增上宰官上品暴恶于诸有情无有慈愍专行逼恼。菩萨见已起怜愍心。发生利益安乐意乐。随力所能若废若黜增上等位。由是因缘于菩萨戒无

所违犯生多功德。又如菩萨见劫盗贼夺他财物。若僧伽物窣堵波物。取多物已执为己有纵情受用。菩萨见已起怜愍心。于彼有情发生利益安乐意乐。随力所能逼而夺取。勿令受用如是财故。当受长夜无义无利。由此因缘所夺财宝。若僧伽物还复僧伽。窣堵波物还窣堵波。若有情物还复有情。又见众主或园林主。取僧伽物窣堵波物言是己有纵情受用。菩萨见已思择彼恶起怜愍心。勿令因此邪受用业当受长夜无义无利。随力所能废其所主。菩萨如是虽不与取。而无违犯生多功德。又如菩萨处在居家。见有母邑现无系属习淫欲法继心菩萨求非梵行。菩萨见已作意思惟。勿令心恚多生非福。若随其欲便得自在。方便安处令种善根。亦当令其舍不善业。住慈愍心行非梵行。虽习如是秽染之法。而无所犯多生功德。出家菩萨为护声闻圣所教诫令不坏灭。一切不应行非梵行。又如菩萨为多有情解脱命难囹圄缚难刖手足难劓鼻刵耳剜眼等难。虽诸菩萨为自命难亦不正知说于妄语。然为救脱彼有情故。知而思择故说妄语。以要言之。菩萨唯观有情义利非无义利。自无染心唯为饶益诸有情故。覆想正知而说异语。说是语时于菩萨戒无所违犯生多功德。又如菩萨。见诸有情为恶朋友之所摄受亲爱不舍。菩萨见已起怜愍心。发生利益安乐意乐。随能随力说离间语。令离恶友舍相亲爱。勿令有情由近恶友当受长夜无义无利。菩萨如是以饶益心说离间语。乖离他爱无所违犯生多功德。又如菩萨见诸有情为行越路非理而行。出麁恶语猛利诃摈。方便令其出不善处安立善处。菩萨如是以饶益心。于诸有情出麁恶语。无所违犯生多功德。

又如菩萨见诸有情信乐倡伎吟咏歌讽。或有信乐王贼饮食淫荡街衢无义之论。菩萨于中皆悉善巧。于彼有情起怜愍心。发生利益安乐意乐。现前为作绮语。相应种种倡伎吟咏歌讽王贼饮食淫衢等论。令彼有情欢喜。引摄自在随属。方便奖导出不善处安立善处。菩萨如是现行绮语。无所违犯生多功德。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。生起诡诈虚谈现相。方便研求假利求利。味邪命法无有羞耻坚持不舍。是名有犯有所违越。是染违犯。无违犯者。若为除遣生起乐欲发勤精进。烦恼炽盛蔽抑其心时时现起。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。为掉所动心不寂静不乐寂静。高声嬉戏諠哗纷聒。轻躁腾跃望他欢笑。如此诸缘。是名有犯有所违越。是染违犯。若忘念起。非染违犯。无违犯者。若为除遣生起乐欲。广说如前。若欲方便解他所生嫌恨令息。若欲遣他所生愁恼若他性好如上诸事。方便摄受敬慎将护。随彼而转。若他有情猜阻菩萨。内怀嫌恨恶谋憎背。外现欢颜表内清净。如是一切皆无违犯。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。起如是见立如是论。菩萨不应忻乐涅盘。应于涅盘而生厌背。于诸烦恼及随烦恼。不应怖畏而求断灭。不应一向心生厌离。以诸菩萨三无数劫流转生死求大菩提。若作此说。是名有犯有所违越。是染违犯。何以故。如诸声闻于其涅盘忻乐亲近。于诸烦恼及随烦恼深心厌离。如是菩萨于大涅盘忻乐亲近。于诸烦恼及随烦恼深心厌离。其倍过彼百千俱胝。以诸声闻唯为一身证得义利勤修正行。菩萨普为一切有情证得义利。

勤修正行。是故菩萨当勤修集无杂染心。于有漏事随顺而行。成就胜出诸阿罗汉无杂染法。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。于自能发不信重言。所谓恶声恶称恶誉不护不雪。其事若实而不避护。是名有犯有所违越。是染违犯。若事不实而不清雪。是名有犯有所违越。非染违犯。无违犯者。若他外道若他憎嫉若自出家。因行乞行因修善行谤声流布。若忿蔽者若心倒者谤声流布。皆无违犯。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。见诸有情应以种种辛楚加行猛利加行而得义利护其忧恼而不现行。是名有犯有所违越。非染违犯。无违犯者。观由此缘于现法中少得义利多生忧恼。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。他骂报骂他瞋报瞋。他打报打他弄报弄。是名有犯有所违越。是染违犯。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。于他有情有所侵犯。或自不为彼疑侵犯。由嫌嫉心由慢所执。不如理谢而生轻舍。是名有犯有所违越。是染违犯。若由懒惰懈怠放逸。不谢轻舍。是名有犯有所违越。非染违犯。无违犯者。若欲方便调彼伏彼出不善处安立善处。若是外道。若彼悕望要因现行非法有罪方受悔谢。若彼有情性好鬪诤。因悔谢时倍增愤怒。若复知彼为性堪忍体无嫌恨。若必了他因谢侵犯深生羞耻。而不悔谢。皆无违犯。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。他所侵犯。彼还如法平等悔谢。怀嫌恨心欲损恼彼不受其谢。是名有犯有所违越。是染违犯。虽复于彼无嫌恨心不欲损恼。然由禀性不能堪忍故不受谢。亦名有犯有所违越。非染违犯。

无违犯者。若欲方便调彼伏彼。广说一切如前应知。若不如法不平等谢。不受彼谢亦无违犯。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。于他怀忿相续坚持生已不舍。是名有犯有所违越。是染违犯。无违犯者。为断彼故生起乐欲。广说如前。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。贪着供事增上力故。以爱染心管御徒众。是名有犯有所违越。是染违犯。无违犯者。不贪供侍无爱染心管御徒众。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。懒惰懈怠耽睡眠乐卧乐倚乐。非时非量。是名有犯有所违越。是染违犯。无违犯者。若遭疾病若无气力行路疲极。若为断彼生起乐欲。广说一切如前应知。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。怀爱染心谈说世事虚度时日。是名有犯有所违越。是染违犯。若由忘念虚度时日。是名有犯有所违越。非染违犯。无违犯者。见他谈说护彼意故。安住正念须臾而听。若事希奇或暂问他或答他问。无所违犯。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。为令心住欲定其心。心怀嫌恨憍慢所持。不诣师所求请教授。是名有犯有所违越。是染违犯。懒惰懈怠而不请者。非染违犯。无违犯者。若遇疾病若无气力。若知其师颠倒教授。若自多闻自有智力能令心定。若先已得所应教授而不请者。无所违犯。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。起贪欲盖忍受不舍。是名有犯有所违越。是染违犯。无违犯者。若为断彼生起乐欲发勤精进。烦恼猛利蔽抑心故时时现行。如贪欲盖如是。瞋恚惛沈睡眠掉举恶作。及与疑盖当知亦尔。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。贪

味静虑于味静虑见为功德。是名有犯有所违越。是染违犯。无违犯者。若为断彼生起乐欲。广说如前。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。起如是见立如是论。菩萨不应听声闻乘相应法教。不应受持不应修学。菩萨何用于声闻乘相应法教听闻受持精勤修学。是名有犯有所违越。是染违犯。何以故。菩萨尚于外道书论精勤研究。况于佛语。无违犯者。为令一向习小法者舍彼欲故。作如是说。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。于菩萨藏未精研究。于菩萨藏一切弃舍。于声闻藏一向修学。是名有犯有所违越。非染违犯。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。现有佛教于佛教中未精研究。于异道论及诸外论精勤修学。是名有犯有所违越。是染违犯。无违犯者。若上聪敏若能速受。若经久时能不忘失。若于其义能思能达。若于佛教如理观察。成就俱行无动觉者。于日日中常以二分修学佛语。一分学外。则无违犯。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。越菩萨法。于异道论及诸外论研求善巧。深心宝翫爱乐味着。非如辛药而习近之。是名有犯有所违越。是染违犯。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。闻菩萨藏。于甚深处最胜甚深真实法义诸佛菩萨难思神力。不生信解憎背毁谤。不能引义不能引法非如来说。不能利益安乐有情。是名有犯有所违越。是染违犯。如是毁谤或由自内非理作意。或随顺他而作是说。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。若闻甚深最甚深处心不信解。菩萨尔

时应强信受。应无谄曲应如是学。我为非善盲无慧目。于如来眼随所宣说于诸如来密意语言而生诽谤。菩萨如是自处无知仰推如来于诸佛法无不现知。等随观见。如是正行无所违犯。虽无信解然不诽谤。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。于他人所。有染爱心有瞋恚心。自赞毁他。是名有犯有所违越。是染违犯。无违犯者。若为摧伏诸恶外道。若为住持如来圣教。若欲方便调彼伏彼。广说如前。或欲令其未净信者发生净信。已净信者倍复增长。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。闻说正法论议决择。憍慢所制怀嫌恨心怀恚恼心而不往听。是名有犯有所违越。是染违犯。若为懒惰懈怠所蔽而不往听。非染违犯。无违犯者。若不觉知。若有疾病。若无气力。若知倒说。若为护彼说法者心。若正了知彼所说义。是数所闻所持所了。若已多闻具足闻持其闻积集。若欲无间于境住心。若勤引发菩萨胜定。若自了知上品愚钝其慧钝浊。于所闻法难受难持难于所缘摄心令定。不往听者。皆无违犯。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。于说法师故思轻毁。不深恭敬嗤笑调弄。但依于文不依于义。是名有犯有所违越。是染违犯。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。于诸有情所应作事。怀嫌恨心怀恚恼心不为助伴。谓于能办所应作事。或于道路若往若来。或于正说事业加行。或于掌护所有财宝。或于和好乖离诤讼。或

于吉会或于福业不为助伴。是名有犯有所违越。是染违犯。若为懒惰懈怠所蔽不为助伴。非染违犯。无违犯者。若有疹疾若无气力。若了知彼自能成办。若知求者自有依怙。若知所作能引非义能引非法。若欲方便调彼伏彼。广说如前。若先许余为作助伴。若转请他有力者助。若于善品正勤修习不欲暂废。若性愚钝于所闻法难受难持。如前广说。若为将护多有情意。若护僧制不为助伴。皆无违犯。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。见诸有情遭重疾病。怀嫌恨心怀恚恼心不往供事。是名有犯有所违越。是染违犯。若为懒惰懈怠所蔽不往供事。非染违犯。无违犯者。若自有病若无气力。若转请他有力随顺令往供事。若知病者有依有怙。若知病者自有势力能自供事。若了知彼长病所触堪自支持。若为勤修广大无上殊胜善品。若欲护持所修善品令无间缺。若自了知上品愚钝其慧钝浊于所闻法难受难持。难于所缘摄心令定。若先许余为作供事。如于病者。于有苦者为作助伴。欲除其苦当知亦尔。若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。见诸有情为求现法后法事故广行非理。怀嫌恨心怀恚恼心。不为宣说如实正理。是名有犯有所违越。是染违犯。若由懒惰懈怠所蔽不为宣说。非染违犯。无违犯者。若自无知若无气力。若转请他有力者说。若即彼人自有智力。若彼有余善友摄受。若欲方便调彼伏彼。广说如前。若知为说如实正理起嫌恨心若发恶言若颠倒受若无爱敬。若复知彼性弊儱悷。不为宣说。皆无违犯。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。于先有恩诸有情所。不知恩惠不了恩惠。怀嫌恨心不欲现前如应酬报。是名有犯有所违越。是染违犯。若为懒惰懈怠所蔽不现酬报。非染违犯。无违犯者。勤加功用无力无能不获酬报。若欲方便调彼伏彼。广说如前。若欲报恩而彼不受。皆无违犯。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。见诸有情堕在丧失财宝眷属禄位难处。多生愁恼。怀嫌恨心不往开解。是名有犯有所违越。是染违犯。若为懒惰懈怠所蔽不往开解。非染违犯。无违犯者。应知如前。于他事业不为助伴。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。有饮食等资生众具。见有求者来正悕求饮食等事。怀嫌恨心怀恚恼心而不给施。是名有犯有所违越。是染违犯。若由懒惰懈怠放逸不能施与。非染违犯。无违犯者。若现无有可施财物。若彼悕求不如法物所不宜物。若欲方便调彼伏彼。广说如前。若来求者王所匪宜将护王意。若护僧制而不惠施皆无违犯。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。摄受徒众怀嫌恨心。而不随时无倒教授无倒教诫。知众匮乏。而不为彼从诸净信长者居士婆罗门等。如法追求衣服饮食诸坐卧具病缘医药资身什物随时供给。是名有犯有所违越。是染违犯。若由懒惰懈怠放逸。不往教授。不往教诫。不为追求如法众具。非染违犯。无违犯者。若欲方

便调彼伏彼。广说如前。若护僧制若有疹疾。若无气力不任加行。若转请余有势力者。若知徒众世所共知有大福德。各自有力求衣服等资身众具。若随所应教授教诫。皆已无倒教授教诫。若知众内有本外道为窃法故。来入众中无所堪能不可调伏。皆无违犯。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。怀嫌恨心于他有情不随心转。是名有犯有所违越。是染违犯。若由懒惰懈怠放逸不随其转。非染违犯。无违犯者。若彼所爱非彼所宜。若有疾病若无气力不任加行。若护僧制。若彼所爱虽彼所宜。而于多众非宜非爱。若为降伏诸恶外道。若欲方便调彼伏彼。广说如前不随心转。皆无违犯。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。怀嫌恨心。他实有德不欲显扬。他实有誉不欲称美。他实妙说不赞善哉。是名有犯有所违越。是染违犯。若由懒惰懈怠放逸不显扬等。非染违犯。无违犯者。若知其人性好少欲。将护彼意。若有疾病若无气力。若欲方便调彼伏彼。广说如前。若护僧制。若知由此显扬等缘起彼杂染憍举无义。为遮此过。若知彼德虽似功德而非实德。若知彼誉虽似善誉而非实誉。若知彼说虽似妙说而实非妙。若为降伏诸恶外道。若为待他言论究竟。不显扬等。皆无违犯。

若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。见诸有情应可诃责。应可治罚应

可驱摈。怀染污心而不诃责。或虽诃责而不治罚如法教诫。或虽治罚如法教诫。而不驱摈。是名有犯有所违越。是染违犯。若由懒惰懈怠放逸。而不诃责乃至驱摈。非染违犯。无违犯者。若了知彼不可疗治。不可与语。憙出麁言多生嫌恨。故应弃舍。若观待时。若观因此鬪讼诤竞。若观因此令僧諠杂令僧破坏。知彼有情不怀谄曲成就增上猛利惭愧。疾疾还净。而不诃责乃至驱摈。皆无违犯若诸菩萨安住菩萨净戒律仪。具足成就种种神通变现威力。于诸有情应恐怖者能恐怖之。应引摄者能引摄之。避信施故不现神通恐怖引摄。是名有犯有所违越。非染违犯。无违犯者。若知此中诸有情类多着僻执。是恶外道诽谤贤圣。成就邪见。不现神通恐怖引摄。无有违犯。

又一切处无违犯者。谓若彼心增上狂乱。若重苦受之所逼切。若未曾受净戒律仪。当知一切皆无违犯。

复次如是所起诸事菩萨学处。佛于彼彼素怛缆中随机散说。谓依律仪戒摄善法戒饶益有情戒。今于此菩萨藏摩呾履迦综集而说。菩萨于中应起尊重住极恭敬专精修学。是诸菩萨从他正受戒律仪已。由善清净求学意乐菩提意乐饶益一切有情意乐。生起最极尊重恭敬。从初专精不应违犯。设有违犯即应如法疾疾悔除令得还净。又此菩萨一切违犯。当知皆是恶作所摄。应向有力于语表义能觉能受小乘大乘补特伽罗。发露悔灭。若诸菩萨以上品缠违犯如上他胜处法。失戒律仪。应当更受。若中品

缠违犯如上他胜处法。应对于三补特伽罗。或过是数。应如发露除恶作法。先当称述所犯事名。应作是说。长老专志。或言大德。我如是名违越菩萨毘奈耶法。如所称事犯恶作罪。余如苾刍发露悔灭恶作罪法。应如是说。若下品缠违犯。如上他胜处法及余违犯。应对于一补特伽罗发露。悔法当知如前。若无随顺补特伽罗可对发露悔除所犯。尔时菩萨以净意乐起自誓心。我当决定防护当来终不重犯。如是于犯还出还净。又诸菩萨欲受菩萨净戒律仪。若不会遇具足功德补特伽罗。尔时应对如来像前自受菩萨净戒律仪。应如是受。偏袒右肩右膝着地。或蹲跪坐作如是言。我如是名。仰启十方一切如来已入大地诸菩萨众。我今欲于十方世界佛菩萨所。誓受一切菩萨学处。誓受一切菩萨净戒。谓律仪戒摄善法戒饶益有情戒。如是学处如是净戒。过去一切菩萨已具。未来一切菩萨当具。普于十方现在一切菩萨今具。于是学处于是净戒。过去一切菩萨已学。未来一切菩萨当学。普于十方现在一切菩萨今学。第二第三亦如是说。说已应起。所余一切如前应知。

又于菩萨犯戒道中。无无余犯。如世尊说。是诸菩萨多分应与瞋所起犯。非贪所起。当知此中所说密意。谓诸菩萨爱诸有情。怜诸有情增上力故。凡有所作一切皆是菩萨所作。非非所作。非作所作可得成犯。若诸菩萨憎诸有情嫉诸有情。不能修行自他利行。作诸菩萨所不应作。作不应作可得成犯。又诸菩萨软中上犯。如摄事分应当了知。

如是菩萨依止一切自毘奈耶。勤学所学。便得成就三种圆满安乐而住。一者成就加行圆满。二者成就意乐圆满。三者成就宿因圆满。云何名为加行圆满。谓诸菩萨于净戒中行无缺犯。于身语意清净现行。不数毁犯发露自恶。如是名为加行圆满。云何名为意乐圆满。谓诸菩萨为法出家不为活命。求大菩提非为不求。为求沙门为求涅盘非为不求。如是求者不住懈怠下劣精进。不杂众多恶不善法杂染后有有诸炽然众苦异熟。当来所有生老病死。如是名为意乐圆满。云何名为宿因圆满。谓诸菩萨昔余生中修福修善。故于今世种种衣服饮食卧具病缘医药资身什物。自无匮乏。复能于他广行惠施。如是名为宿因圆满。菩萨如是依毘奈耶勤学所学。成就如是三种圆满安乐而住。与此相违当知成就三种衰损危苦而住。

如是略广宣说菩萨若在家品若出家品一切戒已。自斯已后即于如是一切戒中。分出所余难行戒等差别之相。应当了知。

《瑜伽师地论》卷第四十二
本地分中菩萨地第十五初持瑜伽处戒品第十之三

三、难行戒

云何菩萨难行戒。当知此戒略有三种。谓诸菩萨现在具足大财大族自在增上。弃舍如是大财大族自在增上。受持菩萨净戒律仪。是名菩萨第一难行戒。又诸菩萨受净戒已。若遭急难乃至

失命。于所受戒尚无少缺。何况全犯。是名菩萨第二难行戒。又诸菩萨如是如是遍于一切行住作意。恒住正念常无放逸。乃至命终于所受戒无有误失。尚不犯轻。何况犯重。是名菩萨第三难行戒。

四、一切门戒

云何菩萨一切门戒。当知此戒略有四种。一者正受戒。二者本性戒。三者串习戒。四者方便相应戒。正受戒者。谓诸菩萨受先所受三种菩萨净戒律仪。即律仪戒摄善法戒饶益有情戒。本性戒者。谓诸菩萨住种性位。本性仁贤于相续中身语二业恒清净转。串习戒者。谓诸菩萨昔余生中曾串修习如先所说三种净戒。由宿因力所住持故。于现在世一切恶法不乐现行。于诸恶法深心厌离乐修善行。于善行中深心欣慕。方便相应戒者。谓诸菩萨依四摄事。于诸有情身语善业恒相续转。

五、善士戒

云何菩萨善士戒。当知此戒略有五种。谓诸菩萨自具尸罗。劝他受戒。赞戒功德。见同法者深心欢喜。设有毁犯如法悔除。

六、一切种戒

云何菩萨一切种戒。当知此戒以要言之。六种七种。总十三种。言六种者。一回向戒。回向大菩提故。二广博戒。广摄一切所学处故。三无罪欢喜处戒。远离耽着欲乐自苦二边行故。四恒

常戒。虽尽寿命亦不弃舍所学处故。五坚固戒。一切利养恭敬他论本随烦恼不能伏故不能夺故。六尸罗庄严具相应戒。具足一切戒庄严故。尸罗庄严如声闻地应知其相。言七种者。一止息戒。远离一切杀生等故。二转作戒。摄一切善故饶益有情故。三防护戒。随护止息转作戒故。四大士相异熟戒。五增上心异熟戒。六可爱趣异熟戒。七利有情异熟戒。

七、遂求戒

云何菩萨遂求戒。当知此戒略有八种。谓诸菩萨自谛思惟。如我悕求勿彼于我现行断命。不与而取。秽欲。邪行。虚妄。离间。麁恶。绮语。手块杖等。诸非爱触加害于我。我求是已。他若相违而现行者。我求不遂我意不悦。如我悕求他亦如是。勿我于彼现行断命广说乃至恶触加害。彼求是已。我若相违而现行者。彼求不遂彼意不悦。我之所作若有令他所求不遂意不悦者。何现行为。菩萨如是审思惟已。命难因缘亦不于他现行八种所求不遂不悦意事。如是八种说名菩萨遂求戒。

八、此世他世乐戒

云何菩萨此世他世乐戒。当知此戒略有九种。谓诸菩萨为诸有情。于应遮处而正遮止。于应开处而正开许。是诸有情应摄受者正摄受之。应调伏者正调伏之。菩萨于中身语二业常清净转。是则名为四种净戒。复有所余施忍精进静虑般若波罗蜜多俱行净戒。则为五种。总说名为九种净戒。如是菩萨所有净戒。能

令自他现法后法皆得安乐。是故说名菩萨此世他世乐戒。

九、清净戒

云何菩萨清净戒。当知此戒略有十种。一者初善受戒。唯为沙门三菩提故。非为命故。二者不太沈戒。于违犯时远离微薄生悔愧故。及不太举戒。远离非处生悔愧故。三者离懈怠戒。于睡眠乐倚乐卧乐不耽着故。昼夜勤修诸善品故。四者离诸放逸所摄受戒。修习如前所说。五支不放逸故。五者正愿戒。远离利养恭敬贪故。不愿生天而自要期修梵行故。六者轨则具足所摄受戒。于诸威仪所作众事善品加行妙善圆满。如法身语正现行故。七者净命具足所摄受戒。离矫诈等一切邪命过失法故。八者离二边戒。远离受用欲乐自苦二边法故。九者永出离戒。远离一切外道见故。十者于先所受无损失戒。于先所受菩萨净戒。无缺减故。无破坏故。如是十种。是名菩萨清净戒。

3．戒胜利

如是菩萨大尸罗藏。能起当来大菩提果。谓依此故菩萨净戒波罗蜜多得圆满已。现证无上正等菩提。乃至未证无上菩提。依此无量菩萨戒藏正勤修习。常能获得五种胜利。一者常为十方诸佛护念。二者将舍命时住大欢喜。三者身坏已后在在所生。常与净戒若等若增诸菩萨众。为其同分为同法侣为善知识。四者成就无量大功德藏。能满净戒波罗蜜多。五者现法后法常得成就自性净戒。戒成其性。

4. 戒所作

如是如上所说一切自性戒等九种尸罗。当知三种净戒所摄。谓律仪戒摄善法戒饶益有情戒。如是三种菩萨净戒。以要言之。能为菩萨三所作事。谓律仪戒能安住其心。摄善法戒能成熟自佛法。饶益有情戒能成熟有情。如是总摄一切菩萨所应作事。所谓欲令现法乐住安住其心。身心无倦成熟佛法成熟有情。

5. 总结

如是菩萨唯有尔所菩萨净戒。唯有尔所净戒胜利。唯有尔所净戒所作。除此无有若过若增。过去菩萨求大菩提已于中学。未来菩萨求大菩提当于中学。普于十方无边无际诸世界中。现在菩萨求大菩提今于中学。

《菩萨戒品释》 编译团队：

译者：释缘宗法师
审查：圆满法藏编辑委员会
设计排版：王绍宇、张春静
钦哲基金会．圆满法藏佛典汉译计划工作团队与义工小组